

CANCELLE.
MARTIS B.
17. 18.

W. M.

~~25. 1777~~

~~XXVIII. 9. a~~

22 23
Q. D. B. V.
DISQUISITIO JURIDICA
DE
COMPENSATIONE DEBITORUM
PUBLICORUM,

Von Abrechnung Staats- und Stadt-Schulden/

Quam,

PRÆSIDE

DN. FERDINANDO CHRISTOPHORO
HARPPRECHTO, Jurium Doctore & Professore Inclyto,

Patrono ac Præceptore suo atatem devenerando,

die Decembr.

In Acroaterio Jctorum,

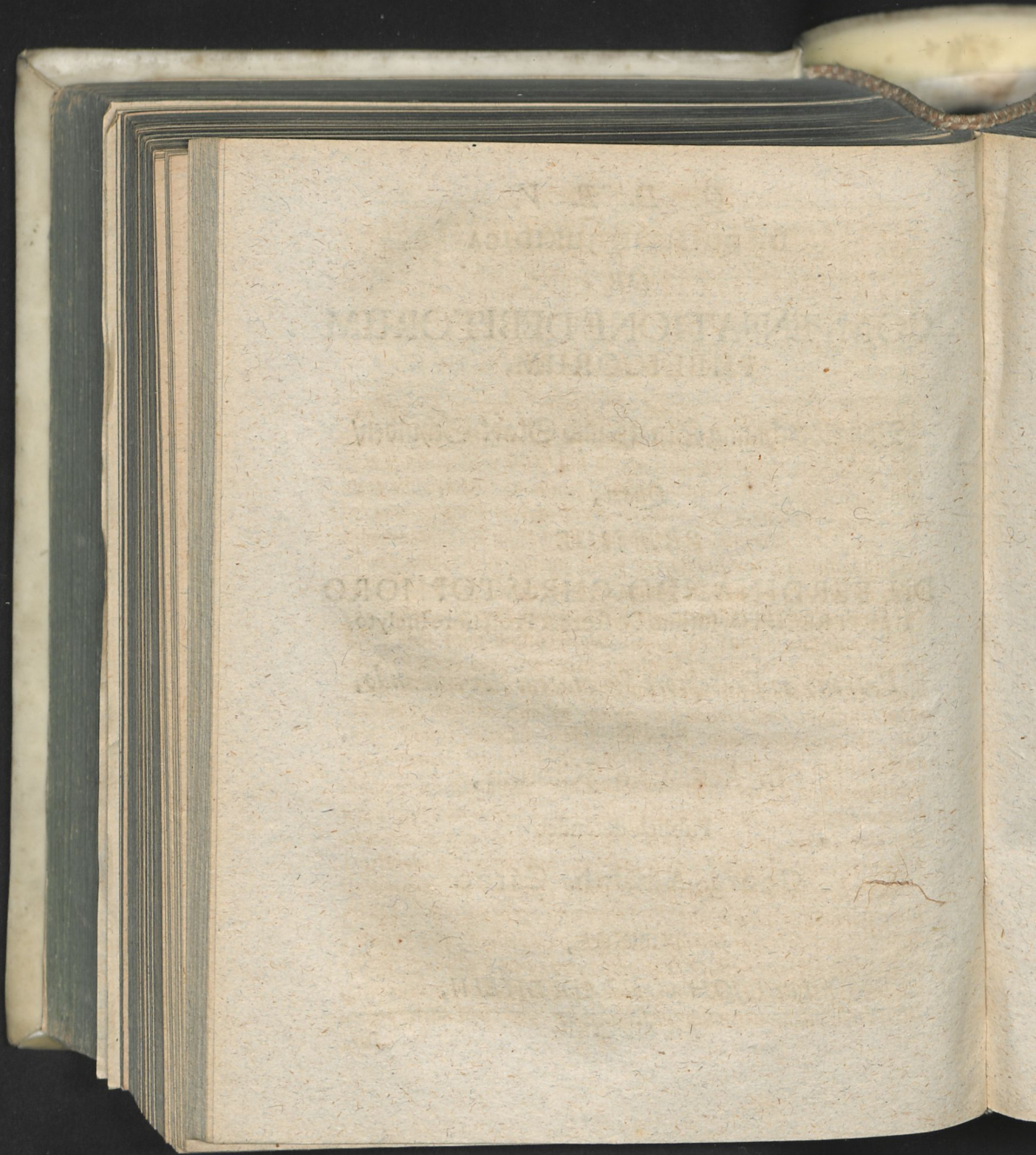
Publicè defendet

Georg. Adolph. Caroc.

TUBINGÆ,

Literis JOH. CONRADI EITELII,

—
Ao. MDCCIII.

I. N. J.

PROOEMIUM.

EX quo mihi in juris studio Excellentissimi Domini Praesidis, Patroni mei etatem de venerandi, opera uti licuit, sanè nihil magis in votis habui, quàm ut veros inde fructus, qui cunctis Auditoribus semper maximè fuerunt, perciperem, & vel sic Praeceptorì meo optimo industriae meae pariter ac grati animi, quò ipsum profecutor & semper ac ubique summa cum veneratione profecuturus sum, aliquale testimonium publico quodam specimine exhibere possem. Quod eò minùs negligendum mihi fuit, quò sepiùs ab honoratissimo Domino Patre meo, cui bona & fauista quævis cordicitus apprecor, iussus fui, ne propter summam Doctoris auctoritatem, quam & ille meritò veneratur, à proposito meo discerem. Feci itaque, quod facere debui ea, quæ se jam B. L. sistit, Dissertatione, cujus argumentum idè elegi, pro viribus elaboravi, & nunc publicæ ventilationi expono, quòd illud Excell. DN. Praesidi non displicere deprehenderim, qui & eà fuit benignitate, ut, etsi qualiscunque mens labor Tanto Praeside indignus mihi metipsi videretur; tamen illum fere in plerisque probare, suaque incomparabili juris scientia ornare atque illustrare non recusaverit. Quem singularem favorem summam, quàm debeo, maximam, qua possum, gratiarum actione publicè deprædico, unà cum voto conceptissimo, ut DEVST. O. M. Dominum Praesidem, divini humaniq; Juris scientissimum virum, de scholis, foro, & si id adjici patietur.

tur, de me quoque optimè meritum quàm diutissimè clementer ser-vare, omnique beare velit felicitate, quæ meritis ipsius, non quidem mihi, planè impari præconi, sed toti Reip. literariæ nun-quàm non memorandis, perfectè respondeat. Faxit Idem Num-men, ut ipsa, quæ sequitur, tractatio, quemadmodum ex istius gratia, immortalis cum laude semper mihi extollenda, felici-ter cessit: ità etiam in iis, quæ pro ætatis, ingenii, & temporis ra-tione minùs rectè scripta sunt, benevolam lecturi veniam me-reatur. Quo forte fiet, ut de alia disquisitione, quam de Al-lodiis Imperij, occasione nobilissimi scripti litteriani de Feudis Imperij meditor, maxime quoad Partem generalem, publico danda eò impensius cogitem,

§. I.

Primam curam sibi poscit terminòrum evolu-tio, ratione cujus saltim tribus præmonendum, quòd vocabulum compensationis in sensu strictiori, quan-tus scilicet modum mutuum obligationem, vel in-perpetuum, vel ad tempus tollendi ac minuendi signi-ficat, hoc loco accipiatur. In vernacula appellatur eine Verglei-chung wann eine Schuld gegen der andern aufſſebet. Philipp. Andr. Oldenburger, de quat. element. jurid. tit. 5. §. 159. Per debitum au-tem publicum intelligimus omne id, quod debetur Reip. voce tamen hac latius à nobis accepta, ita nempe, ut solùm in sensu ex-cellentiori totam Remp. collectivè sumptam denotet; verùm etiam hujus partem, civitates videlicet, atque universitates, quæ quàm va-riæ sunt, aliundè repetendum. Vid. Hüber. de Jur. Civit. lib. 2. sect. 3. c. 1. 2. 3. Dn. Hertius, in elem. prud. civil. p. 1. sect. 5. §. 16. Dn. Lauterbach, ad L. 27. 7. de R. C. cap. 2. §. 1. & seqq.

Dividi possunt debita publica potissimum dupliciter (1.) ratione causæ efficientis, & (2.) objecti. Priori respectu illa sunt tripli-cis generis. Descendunt enim Vel Imò ex lege naturali pariter ac ci-vili, ita ut Princeps aut Resp. vario jure, communij partim, partim- verò singulari, aliquid exigere ac vindicare sibi possit, & quidem
a.) jure

α.) jure imperii civilis vel extraordinarii, id quod in exercitio domini eminentis sese exerit; vel ordinarii, ex quo Principi, aut, ex hujus concessione, Magistratui municipali debentur vœtigalia, tributa, cœteraque præstationes reales ac personales, quæ non solum pro illius arbitrio variè determinari, sed etiam planè de novo, præsertim si populi consensus accedat, introduci possunt. B. Dn. Maurit. in *Posit. Feud. de Regal posit. 9.* Ziegl. de *Jur. Maj. lib. 2. c. 15. §. 21. β.)* Jure servitutis. Quemadmodum enim privati sæpius in prædio alieno aliquid facere, aut, ne dominus faciat, prohibere possunt, ita etiam Princeps, extra territorium suæ civitatis, præcipuè in casu publicæ necessitatis, ex dispositione legis Naturalis nonnulla jura licitè exercet, quæ forsitan non inconcinnè servitutes juris gentium appellaveris, & referri huc poterunt jus petendi transitum innoxium, jus occupandi locum in solo pacato situm; de quo post Grot. & Obrecht. de *Rat. belli*, eruditè commentatur Dn. Coccejus, in *disp. de Jure belli in amicos.*

γ.) Jure pignoris. Notum enim est, quòd Resp. ratione certorum debitorum jus tacitæ hypothecæ in subditorum suorum bonis habeat. Vid. Dd. ad *tit. 7. §. 8. Cod. Q. in caus. pign. tac. contr. d.)* Jure hæreditario. Vid. §. 8. *Instit. Quom. test. infirm. L. fin. c. Qui test. fac. poss. L. 6. 7. Cod. eod. L. 3. 20. Cod. de testam. Add. t. t. Cod. de Bonis vacant. ibiq. Comment.*

δ.) Jure domini publici, maximè particularis vi cui⁹ Resp. vel Princeps, præter illa bona, quæ jam actualliter quæsitivè & possidet, partim ex populi voluntate sive expressa, sive præsumpta, partim ex legis Naturalis & civilis dispositione, certas quasdam res, vel plenè, vel minus plenè, [ex gr. feuda] in suo patrimonio immediatè habet, easque contra quemvis turbatorem & detentorem jure domini tueri ac persequi potest; vid. Becmann. in *Pa. rail. Polit. c. 18. §. 2. Titius*, in *Specim. Jur. Publ. lib. 2. c. 3.*; dummodo jus subditis quæsitum, vel ab illis nondum amissum non lædatur atque intervortatur. Hinc semper irrationabilis visa fuit illa lex aut consuetudo, quæ naufragorum bona fisco addicit, non solum ab Imper. Constantino, in *l. 1. Cod. de naufrag. & pactis liberarum gentium*; vid. omninò B. Dn. Scheineman. in *eruditissima disp. de Societate universali, th. 26.* sed etiam in patria à gloriosissimis Ducibus Barnimo & Bogislao X. pia legislatione duobus edictis cassata

ac profligata, teste B. Dn. Martino Rangon. in *Not. ad Origin. Pomeran.* p. 331. Conf. Inclytus quondam Patriæ JCus B. Dn. Gerdes. in *disp. de jur. Naufrag.* Vel 2dò ex transgressione legis h. e. Delicto. Vid. B. Dn. Kulpis. in *Colleg. Grot. Ex. 9. p. III. lit. e.* Excell. Dn. Grass. Patron. ac Præcept. meus devenerandus in *Posit. contr. ad Inst. L. 4. pos. 1.* quò pertinent damni restitutio, multa & pœnz fisco applicandæ, quæ partim ipso jure, partim accedente demùm sententia condemnatoria debentur. Vel 3tò ex contractu, quem scil. Princeps, aut rector civitatis, quæ talis, vel cum pari, vel cum aliquo inferiori, qui aut subditus aut extraneus est, iniit. Dicimus, quæ talis. Neque enim omnis principis contractus efficit debitum publicum; sed aliquando privatum, si scil. ille tanquam privatus contrahat. Talem verò esse Principem satis probat illustis locus ap. Senec. in *epist. 37.* ibi: *Duas personas habet gubernator, alteram communem cum omnibus, qui eandem conscenderunt navem, quæ ipse quoque vector est, alteram propriam, qua gubernator est.* Vid. Auth. ab Grot. de *J. B. & P. lib. 2. c. 4. §. 12.* in not. Menoch. cons. 1157. & ipse Grot. l. c. it. lib. 2. c. 14. §. 2. §. cap. 22. §. 24. Ratione objecti debita publica sunt vel pecuniaria, vel non pecuniaria, eaque aut realia, aut personalia; quorum hæc ex obligatione faciendi, quæ etiam obligationem patiendi sub se complectitur, illa ex obligatione dandi & restituendi nascuntur. Usus hujus distinctionis ex infra dicendis apparebit: quanquam hæc nostra Diss. non omnia debita, quorum in superioribus mentionem fecimus, pro objecto habeat.

§. II.

Hiscæ præmissis facile intelligitur, compensationem debitorum publicorum esse modum aliquem tollendi vel minuendi obligationem, naturali pariter ac civili jure approbatum, quo scil. debitores publici propterea, quò simul sint creditores Reip. à sua obligatione, quoad quantitatem concurrentem, vel in perpetuum, ad tempus, liberantur. Sedes hujus materiæ est in *L. ult. c. de compens. L. 46. §. 4. §. 5. c. de jur. Fisc. L. 1. L. 3. L. 7. L. 13. Cod. de compens.*

§. III.

Est a modò definita compensatio non unius ejusdemque generis. Nam imò alia est justitiæ, quæ mutua debita statim ipso jure tollit; alia gratiæ, quæ fit ex gratia & indulgentia Principis vel magistratus

tus, ita quidem, ut hujus compensationis effectus non à tempore concurrentis mutui debiti; sed impetratæ gratiæ incipiant. Vid. infra §. 23. in fin. 2dò alia voluntaria, alia necessaria, quæ scilicet fit contra voluntatem debitoris publici ex jussu Principis. Quamquam enim nullus creditor suum debitorem cogere possit, ut beneficio compensationis utatur. L. 20. §. 2. *de stat. liber.* aliud tamen est in Principe, a cujus directione subditorum actiones dependent. Grot.

II. 13. 20. Denique 3tò alia competit subdito, alia non subdito, aut pari. Cujus distinctionis utilitas sese exferit in eo, quòd compensatio, priori in casu, jure domini eminentis, inhiberi à Principe possit; secus ac posteriori: Ratio differentiæ est, quòd ii, qui non sunt subditi, nec isti juri ex tacito imperantium & parentum pacto revertendi subiaceant. Grot. II. 14. §. in fin. Vid. infra §. 11.

§. IV.

Causa efficiens hujus compensationis est Lex, partim merè naturalis, si illa utatur, qui Reip. subditus non est, & cum illa in pari conditione existit, partim naturalis & civilis simul, nimirum si debitor publicus sit etiam subditus civitatis debitoris. Utroque tamen casu summam adesse æquitatem vel ex sola Socialitatis lege apparet, quæ omnino jubet, ut lites, quantum possibile est, minuantur; id quod optimè fit compensatione; egregie Schilt. *ad tit. inf. Q. m. oblig. toll.* §. 13. Wiffemb. *ad π. D. 31. th. 2. §. 7.* Cui accedit, quòd nullus simplicior & commodior extinguendi obligationem modus excoGITARI possit, quam si mutui debitores, dum suum quisque retinet, solutione defungantur. Pufend. *de f. N. §. G. lib. 5. c. 11. §. 5. §. 6. §. de off. H. §. C. L. 1. c. 16. §. 2.* Add. Hier. Rocca, *sel. Jur. disp. cap. 147. n. 11.* Franc. de Amaya, *ad L. 2. num. 16. Cod. Ne sc. rem, quam vend. evinc. Casp. Klock. tom. 3. cons. 135. n. 7.* Joh. Harppr. *ad §. 30. n. 4. l. de action.* Hinc & nos Germani rectè dicimus: *Ab schlag ist gute Bezahlung;* cujus parcemiæ æquitatem merito laudat laudatissimus quondam Patris JCTus B. Dn. Pommersch, *ad §. 39. l. de action.* Imò apud Francos existit lex, quæ is, qui id, quod compensandum erat, non detrahebat, quasi plus petens damnabatur, teste Dn. Schiltero, in *Proxi. Jur. Rom. Ex. 27. ibes. 16.* & Dn. Hert. *de Parc. Jur. Germ. L. 1. Par. 38. §. 1.* Conf. loca, quæ ex Senecæ lib. *de benefic.* adducit & applicat Grot. III. 19. 15. seqq. Quibus omnibus bene consideratis nemo dubitabit, quin etiam in eo quo.

quorum actus Juri Civili non subjacent; sed merè naturali reguntur, compensatio locum habeat, ita quidem, ut ferè omnia, quæ circa hanc Jurisprudentia Romana saluberrimè disposuit, simplicitati LL. naturalium optimè respondeant, secundum ea, quæ differit Vir summus Dn. Samuel Pufendo: ff. l. c. Vid. inferius §. 7.

§. V.

Forma compensationis debitorum publicorum consistit in eo, quòd hæc per illam (nimirum si sit justitiæ, vid. superius §. 3.) statim atque Resp. vicissim debere incipiat, ipso jure Naturali pariter accivili tollantur vel minuantur; adeò, ut heic non opus sit speciali Principis consensu, quippe qui non requiritur ad id, quòd jure communi permillum est, *L. unic. Cod. de Theaur. Nec obft. L. 3. pr. Cod. de compens.* Vid. tn. Dn. Schilt. l. c. §. 30. in fin. Joh. Wames. cent. 1. cons. 53. n. 4. Equidem ubi generaliter obtinet, ne sine re scripto Principis procedat compensatio, uti moris est in provinciis Gallicis, quæ jure non scripto reguntur, teste Mornac. ad l. 21. 7. de compens. ibi nec in causa fisci aliter juris esse potest. Addat. Wilsemb. l. c. th. 1. Papon. in *Arr. R. Franc. lib. 12. tit. 6. art. 1.*

§. VI.

Subjectum nostræ tractationis est duplex, Activum & Passivum. Illud constituunt debitores publici. De his quippe nostræ LL. quòd Fiscum, Remp. vel civitatem, sua debita urgentes, per compensationis exceptionem repellere valeant, solitariè disponunt. Quinquàm è contra dubitandum non sit, quin fiscus, à suis creditoribus conventus, his sine discrimine dictam exceptionem objicere valeat, prout benè notat Bachov. ad *Tr. 1. D. 25. th. 9. lit. E.* Vide tamen Exceptionem infra §. 20. in fin. ubi diximus cum Trentacinq. quòd in specie petitioni salarii fiscus compensationem opponere nequeat. Ut verò eò plenius pateat, an & quando debitores publici compensatione uti possit, melioris ordinis & explicationis gratia duo casus separatim nobis considerandi erunt. Aut enim compensatio objicitur I. Reip. propriè & excellenter sic dictæ, aut verò II. Civitati Municipali. Nam de utraque specie *L. 3. Cod. de Compens. exaudiendam esse communior & verior est Dd. sententia, Trentacinq. Par. Resol. L. 3. tit. de Compens. Resol. 1. n. 12. in fin. Sichard. ad L. 1. n. 1. Cod. de Compens. Fontanella, Dec. Cathal. 466. n. 4.*

n. 4. Barbosa, ad l. 3. n. 9. Cod. d. tit. Donell. lib. 16. cap. 5. ibi: Civitatem quamlibet, & vers. Sed his causis septimam. Mæstert. de compens. Q. 4. num. 1. Carpzov. i. C. 8. D. 9. Zanger. de except. lib. 3. c. 8. num. 19. B. Dn. Lauterbach, in in tr. synopt. tit. de compens. §. 1. num. 3. Brunn. ad d. l. 3. n. 4. ubi tamen notanter addit, positis terminis habilibus. Frustrâ enim quæritur, an exceptio compensationis locum habeat, si v. g. tributa exigat civitas municipalis, quoniam illa non huic; sed ipsi Principi debentur, & per consequens dicta exceptio, quæ semper mutuos creditores & debitores præsupponit, malè obijcitur, uti pluribus demonstrabitur infr. § 22. Addant. quæ monet idem Brunn. ad L. 7. Cod. d. tit. post Cyn. & Bald. Tientacing. d. l. n. 14. Diff. Azo, ad d. l. 3. Cod. de compens.

§. VII.

Quod jam attinet Primum casum, quando scil. compensatio ipsi Reip. obijcitur, iterum distinguendum, an hoc fiat à pari seu ab alia Republ. an verò ab inferiori, qui rursus vel subditus vel extraneus est. Priori in specie compensatio opponitur vel pacis, vel belli tempore. Dividitur enim omnis vita in negotium & otium, bellum & pacem, verbo Aristotel. lib. 7. Polit. 14. juncto l. 1. c. 3. ubi idem dixerat, vitam civilem tributam esse in usum belli & pacis. Vid. Dn. Hert. in Elem. Prud. Civil. v. 1. Sect. 8. §. 1. ibiq. in not. Si tempore pacis Resp. Republicæ, Princeps Principi compensationem obijciat, non est dubium propter ea, quæ in præced. § 4. dicta sunt, quin illa ex æquitate Legis Naturalis procedat, dummodò id, quod in compensationem deducitur, tale sit debitum, ad cujus exsolutionem Resp. teneatur, & per suum rectorem obstringi poterat; de quo Grot. II. 14. Boel. de ev. quod civitas egit. Illustre hujus rei exemplum occurrit in Hebræis, qui contra Ægyptios vasa aurea & argentea repositentes beneficio compensationis sese defendebant. Ita enim Tertullianus, lib. 2. adversus Marcionem: Repulsant, inquit, Ægyptij de Hebræis vasa aurea & argentea, cum v. 1. H. byel mutuas petitiones instituant, illi gentes, sibi mercedis restitui opponere illius operaria servitutis. Neque locum hic habet exceptio summæ necessitatis, in qua forte Reip. debitorum solutionem exigens constituitur; cum illa exteris, qui bona fide contraxerunt, & nullo jure casus alterius Reip. ferre coguntur, frustra & periculose admodum opponatur, judice Dn. Vitriario, in Inst. J. N. & Gent. lib. 2. c. 14. quest. 17. Imò licet solu-

solutio, cum damno & pernicie Reip. conjuncta, fisci aliquando pos-
 set, arg. *L. 98. pr. a. de V. O.* & propter vulgatum illud, salus pu-
 blica suprema lex esto; præsertim si isti conventioni clausulam,
 rebus sic stantibus, adjectam esse appareat: Dn. Schilter. in *Instit.*
J. Publ. lib. 3. c. 19. §. 3. & 4. Dn. Werlof. de *Pactis liberarum gen.*
§. 32. Exemplum vid. apud Cambden. ad *ann. 1595. §. 97.* propte-
 rea tamen ejus, quod Resp. creditrix vicissim debet, compensa-
 tio, vi cujus aliquid revera non solvitur; sed tantum non rectè exi-
 gitur, adeòque necessitas & periculum haud augetur, detrectari ne-
 qu. t. Multò minùs ratio status efficere potest, ne compensatio
 locum habeat, quoniam illa tantum id, quod utile est, respiciens,
 ita debet esse comparata, ne alterius jus justè quæsitum lædatur
 atque intervertatur. Becmann. in *medit. polit. c. 3. §. 8.* Planè in
 statu belli, cum eo, quod vel illius jure. ex. gr. lytrum incendia-
 rium ac deprædatorium, vulgò Brandschagung, Brand und, und
 Plünderungs-Gelder, vel ex speciali promissione, hosti debetur,
 non potest comparari aut id, unde ortum est bellum, aut quod belli-
 co juro fieri solet tamen si hostis ad hujus damni restitutionem esset
 obligatus. Grot. *III. 19.* Alia tamen est ratio ejus, quod hostis ex
 contractu, vel ante bellum vel hoc durante inito, debet, it. si dam-
 num dedit intra induciarum tempora, si legatos violavit, aut aliud
 Grot. *l. 1.* Idem in superioribus rectè dixerat, nec manente bello,
 ceu de quo dubitari saltem poterat. Nam si pax fuerit secuta, da-
 mni in bello dati restitutio non facile petitur, cum hæc in dubio,
 maximè quoad damna publica, per ipsam pacificationem remissa
 censetur. Grot. *l. c. cap. 20 §. 15. juncto §. 19.* Quo etiam pertinet illud
 Taciti *Lib. 12. Annal. c. 19. Biliborum egregij fines, quoties transigenda*
ignoscitur.

§. VIII.

Posteriori in specie, si nimirum compensatione utatur
 contra Rempubl. is, qui simul subditus est, locum invenit dispositio
Legis fr. a. de compens. L. 46. §. 5. ff. de jur. fisc. quæ quidem de-
claranda ex §. præced. 4. item ex L. 1. Cod. de compens. & supplenda
ex L. 3 L. 7. Cod. eod. per modum Regulæ & Exceptionem ibidem
insinuatur. Regula hæc est: Ut debitoribus fisci, quod fi-
scus debet, compensetur, sæpè constitutum est, d. L. 46. §. 5. Johan-
Phi-

Philippi, in *Usu pract. Inst. L. 4. ecl. 55. n. 2.* Josephus de Rosa, *Consult. Jur. 56. n. 23.* Molina, de *L. 1. § 1. Disp. 560. n. 25.* Tholosan. in *S. l. U. lib. 21. cap. 22.* Lofzrus, de *jur. Univers. part. 3. cap. 6. num. 24.* Simon van Leeuwen, *cens. for. lib. 4. cap. 3. num. 10.* Müller, ad *Struv. Ex. 21. thes. 23. lit. o. Wissemb. Disp. ad π. 3. thes. 3.* Peregrin. de *Jur. fisc. lib. 6. tit. 7. num. 15.* Donell. *lib. 16. cap. 15.* Zang. *d. l. n. 17.* Idque propterea, quòd fiscus regulariter gaudeat jure privatorum. Dn. Stryk. ad *compend. Lauterb. tit. de compensat. pag. 220.* Dominic. Gait. de *Credito, cap. 4. quest. 11. n. 1880.* Franc. de Amaya, ad *L. 1. n. 25. Cod. de jur. fisc.* Fontanella, *Dec. 455. n. 12.* Dn. Schilt. in *Praxi J. R. Ex. 28. §. 25.* Sciendum autem est, quòd vocabulum Fisci h. l. accipiatur in sensu generali, quatenus scil. non solum de fisco presse sic dicto; sed etiam de arario prædicatur. Quanquam enim alias hæc duo de jure hodierno pariter ac Romano, vid. Dn. Schilt. *l. c. tb. 28. 29. § in insti. Jur. P. T. l. L. 2. l. 1. §. 10. segg.* omninò differant, ita quidem, ut Fiscus non sit nisi in statu Reip. monarchico, & per consequens ea denotet bona, quæ Principi vel ex rebus domanialibus, vel ex bonis subditorum, maximè propter horum delictum, vel domini privati carentiam, ad dignitatem sustinendam, jure proprietatis acquiruntur; ararium contra quævis Resp. etiam Democratica & Aristocratica habeat, tanquam patrimonium publicum, ad illius onera ferenda destinatum, nec pleno jure Principi vel Regentium voluntati ac directioni subjacens: Pufendorff. de *L. N. § G. lib. 8. c. 5. §. 8.* Addatur imprimis Fab. Capyc. Galeota, in *Resp. fiscal. l. b. 1. R. l. n. 10. segg. § R. 28. n. 124.* in præfenti tamen materia hæc differentia non attenditur; sed id, quòd fiscus debet, idem est, quòd Princeps, quia talis, vel Resp. in genere suis subditis debet. Molina, *d. n. 25.* Vid. *supr. §. 1. §. 6.* Et quanquam *L. 46. §. 5. de Jur. Fisc.* tantum quatuor casus, in quibus nulla compensatio contra Fiscum admittitur, disertè recenset; tamen reliquæ quoque causæ, quibus illa contra civitatem denegatur, etiam in fisco potentissimè obtinent, Donell. *d. cap. 15. vers. queritur de fisco.* Est autem id, quòd Resp. suis civibus debet, duplicis generis; Aliud enim venit ex obligatione imperfecta, quò e. gr. pertinent præmia, quibus cives ob benemerita, cum nulla negotiorum gestione conjuncta, honorari sunt meriti. Cum enim

enim omnis præmii collatio, quæ non sit ex promisso, sit actus gratiæ & liberalitatis, ad quam primitus exercendam nemo compelli potest, sequitur, quòd illi id jure saltim imperfecto debeatur; *Beem. in Lin. Doctr. Moral. c. 12. Pufend. l. c. lib. 1. cap. 19. §. 3.* adeoque in compensationem deduci nequeat, sicut etiam super factò consultiæ in clytam Facultatem Tubingensem, ad requisitionem Civitatis Memmingensis, respondit referat Excellent. Dn. Præses, *Cons. 62. n. 42. Et seqq.* Imò, licet civis alicujus in Remp. merita tanti ponderis essent, ut jus exinde perfectum nasceretur; *Vid. Dn. Strýk. diss. de Benemeritis, cap. 3.* tamen, cum obligatio erga Remp. quæ itidem profectò magna est, istud debitum facili, si non enervare, saltem illiquidum reddere possit, & heic quoque applicari poterit vulgaris illa regula, quòd illiquidum cum liquido nulla sit compensatio. *L. fin. §. 1. Cod. de compens. Dn. Schilt. ad Inst. c. l. Joh. Wames. cent. 1. c. 1. 24. n. 7.* Aliud verò est obligatione perfecta, quæ oritur vel ex privilegio; *vid. Grot. II. 14. 13.* vel ex pacto & contractu, partim tacito, partim expresso, partim nominato, partim innominato; quò etiam referri poterunt salaria: Hæc enim ut plurimum ex ista conventionis figura, quam articulum facio ut des appellamus, deberi videntur. *Conf. B. Dn. Bardili, de Sal. r. c. 3. ib. 7. Et seqq.* Et de tali debito conventionali ea, quam adduximus, regula intelligenda venit. Verissimum enim est, quòd Princeps, omnisque Reip. rector, ex contractu cum subditis initio firmiter obligetur, quamvis exactio, si ille obligationi suæ satisfacere nolit, propter deficientis remedium coactivum, non semper sequatur. *Grot. II. 14. 6. Klock. de Contrib. c. 17. n. 54. 58 Ziegl. de J. M. lib. 1. c. 1. §. 17. seqq. Conf. Pufend. cit. lo. lib. 7. cap. 2. per tot.*

§ IX.

Sed ut propius ad ipsam Regulam accedamus, hæc non ita simpliciter; sed sub certis modò requisitis, præter ea, quæ in omni compensatione adesse debent, necessariis procedit. Ac Primò quidem in *L. 1. Cod. de compens.* requiritur ut eadem Reip. statio (Gallicæ le même Bureau des Receveurs, Paul. Christinæus, *Decc. Belgicar. vol. 3. Dec. 39. num. 2.* Videat, omninò Mornac, ad *L. 1. Cod. de compensat. Belgis, einerley Comptoir. Simon van Leeuwen, l. c. numer. 11. in fin.* sive idem debitum publicorum susceptor, cui opponitur compensatio, vicissim debeat. Nec immeritò hoc

hoc ita constitutum est, partim ne publicorum officiorum diversus ordo diversaque ratio, de qua omnino videatur Amaya, ad L. 1. Cod. Ne Fiscus rem, quam vendidit, evincat, Vina. partit. Jur. lib. 2. cap. 61. lit. X. perturbaretur atque confunderetur; d. L. 1. Cod. de compens. in fin. de Rosa, c. loc. num. 27. Fontanella, Dec. Cathal. 466. n. 15. Moneta, de decim. cap. 9. Q. 4. num. 173. Perez, ad tit. Cod. de compens. n. 19. Leewen, cit. l. num. 10. id verò Reip. valdè noxium esse è traditis, Politicorum de confusione in Rep. vitanda satis apparet; partim ne pecunia ficalis frustra erogaretur & jactaretur, uti quidem, si non haberemus dictam L. 1. facile contingere posset, si illa, quæ debet, ratio, compensationis cum alia statione jam factæ ignata, iterum solveret Hillig. in Donello enucl. lib. 16. cap. 15. lit. L. Peregrin. cit. loc. n. 15. Brunemann. cent. 3. Dec. 88. num. 1. partim ne una statio in alterius actiones & negotia inquirere necessum haberet, contra L. 4. Cod. de Numer. & Auar. L. 2. Cod. de executor. & exactor. Fr. de Amaya, l. cit. num. 10. & 19. Joseph. de Rosa cit. num. 27. & seqq. Addat. L. 23. Cod. de testam. & L. 30. Cod. Theodos. de susceptor. Denique & illud admitti fortè poterit, quòd dispositio sæpe dictæ L. 1. non ad eò singularis sit; sed potius, in illo communi juris principio, secundum quod inter eos, qui mutui debitores non sunt, compensatio non procedit, L. 16. L. 18. & L. 9. Cod. de comp. fundamentum suum habeat. Neq; n. facile quis negabit, cum, qui unistationi particulariter credidit, alterius stationis, quæ quid petit, creditorem non esse. Quibus consequens est, quòd, licet unus Officialis duabus stationibus ficalibus præsit, v. g. Quæstura & simul Præfectura, (wann jemand zugleich an einem Ort/ Bogen und Pfleger/ Ampman und Rentmeister wäre) tamen debitor Præfectura id, quod sibi vicissim Quæstura debet, compensare haud possit, præsertim cum geminum illud munus, quod gerit ejusmodi Officialis, jus ipsis stationibus, quibus ille præsit, specialiter competens mutare nequeat, Aliter quidem sentit Johan. Franc. de Ponte, lib. 2. cons. 18. n. 29. sed non magis rectè, quam illi, qui legi nostræ primæ opponunt L. 36. n. de administr. tutor. ad quam quid respondendum sit? eruditè excussit Franc. de Amaya, l. c. n. 20. Vina. l. c. li. Z. Sichard. ad d. L. 1. n. 3. Cod. de compens. Donell. d. cap. 15. vers. sed sciendum est. Maxert. d. Quæst. 4. n. 9. Bald ad d. l. 1. n. 1. Add. L. 46. §. 1. in fin. n. de administrat. tutor. Illud tamen largiter largimur,

sæpe dictam legem primam non tam rigorosè esse accipiendam, quin aliquando cessare queat; id quod Equitas potissimum postulare videtur, si *vel* (1.) nullum ad sit periculum fore, ut ex compensatione administrationes diversarum functionum fiscalium confundantur; prout hoc elegantibus exemplis illustrat *Jof. de Rosa, d. Consult. 56. n. 26. & segg. De Ponte, l. c. n. 7.* quorum sententiam in curia Romana observari auctor est *Ganaverro, De, 28. n. 25. & segg. Vel, 2dò,* stationes inter sese connexæ & correspondivæ essent, secundum ea, quæ in simili ex *Dd. statuminat Rocca, select. jur. D. sp. cap. 117. num. 5. Vel, 3tò,* debitum oppositum in capitalibus seu supremis rationibus, in *der Cammer, oder Steuer, Rechnung,* sine confusione in solutum referri queat. *Dn. Schilt. l. c. §. 33. in fin. Adeatur Amaya, cit. loc. num. 27. Simon van Leeuwen, cit. loc. num. 12. Vel, 4tò,* Princeps tempore contractus specialiter indulserit unius tantum stationis creditori, quod compensatio, contra *L. nostram primam* etiam adversus aliam Stationem admitti debeat, aut si idem ex postfacto aliam, quàm quæ contraxit, stationem, in locum primi debitoris, mediante delegatione, vel assignatione, surrogaverit. Imo nec dubitandum, quin & 5tò, Consuetudo tum in casu, quo unus Officialis duabus diversis stationibus præest, tum etiam in illo, quando quilibet suum peculiarem administratorem habet, sæpe dictæ *L. i. C. d. it.* derogare possit, per regulam *L. 32. n. de LL. & in puncto notata, de casu priori, à Matthæo de Afflict. d. D. 104. n. ult. & de posteriori à Matt. Laudensi, tract. de Privileg. Fiscii, privileg. 2. Cæsare Ursillo, ad d. *De is, num. 1. Simone van Leeuwen, loc. cit. num. 11. & segg. Addatur Christin. cit. loc. Prætereà si Fiscus successerit debitori unius stationis, pro quo Titius creditor alterius stationis fidejussit, tunc non quidem compensatio; benè tamen confusio, per fiscii successionem inducta, ad hunc effectum, ut ille fidejussor, tanquàm debitor alterius stationis liberetur, locum sibi vindicabit, advertente Amaya, ad *l. l. 2. n. 23. Cod. Ne Fiscus rem, quam vend. evinc.* ubi ita egregiè, post Azonem, ad *L. 1. num. 1. Cod. de compens. explicat L. 2. Cod. de sol. licet hanc vulgò Nostri aliter confiderent, notante Amaya, ibid. n. 27. Brunn. ad d. l. 2. Addat, Peregrin. d. *lib. 6. t. 7. n. 15. Struv. in Evolut. LL. controuv. Ex. 21. tb. 23.* Alia limitatio istius Regulæ de compensatione à diversis stationibus non***

non admittenda, si quaestio sit de Poena evitanda, occurret inferius §. 29. in fin. Quibus omnibus Dd. & illud addunt, quod dicta Regula tantum ad mutuas Sortes pertineat; usurz verò etiam cum alia fiscali statione pensari queant, ut in puncto dicit Baldus, Salicetus, Castrensis, de Ponte, Tyndarus, Theodorus Ganaverro, Cæsar de Grassis, in locis, quos refert Donat. Anton. de Marinis, in *Decr. Camer Neapol. D. 443*; & in *Observ. 23, D. 494. n. 2.* ubi elegans hanc in rem præjudicium addit.

§. X.

Ex præmissis facile colligitur, quod, si tota Provincia, auctore & consentiente Principe, debitum contraxerit, licet particularis statio quid exigit, tamen sanctione Legis 1. *Cod. de compens. locum* non habet, quoniam hæc aperte loquitur de casu, quando una tantum statio debet, & alia ab hac diversa creditrix est. Verum, ubi universa Remp. contraxit, omnes stationes debent, & per consequens id quod certa statio petit, pro rata obligationis, cum totius provincie debito compensari poterit. Quod & tunc verum est, si ipse Princeps quid imperet subdito, hujus vel illius stationis creditori. Cum enim ille universam Remp. representet, sicque ratio L. 1. *Cod. de compens. pariter* esset, non facile denegabit, quin exceptio compensationis cum effectu opponatur. Atque hætenus omnino militare videtur egregia doctrina Francisci de Amaya, ad L. 2. *Cod. Ne f. scus rem, quam vendid. evinc. (10. 5.) n. 14.* ubi scribit: Quod in Fisco non valeat diversa qualitas, aut discretio jurium, aut dissimilis aliqua representatio considerari, cum unus idemque sit in hac & illa statione fiscali, & in utraque idem sit Princeps, unusque spiritus omnia ista officia regat, &c.

§. XI.

Secundò ad id, ut publicus debitor beneficio compensationis gaudeat, requiritur, ne Princeps illam impediatur; quod ipsum non saltem in pœnam; sed etiam in casu publicæ necessitatis, (quam ne quidem probandam esse dicunt, Ziegl. *de jur. Maj. lib. 1. c. 4. §. 18.* Addat, Becm. *metit. polit. cap. 19. §. 2. seqq.* Car. Schar Schmid, ad *Schüzii Jus Publ. vol. 2. D. 11. tit. 4. lit. A.*) jure eminentis dominii facere posse arbitramur. Quemadmodum enim generaliter verum est, quod, ex illo jure, Princeps suis subditis etiam jus ex contractu quaesitum auferre, multo que magis ad id, ut solutio
suo

fuo tempore non sequatur, differre possit; Grot. de l. B. § P. II. 14. 7. Exempla vid. ap. Livium, lib. 3. c. 1. Grot. lib. 16. Histor. p. 531. ita non dubitandum, quin etiam compensatio, si hanc Reip. necessitas non permittat, licite inhibeat, ita tamen, ut actio salva maneat creditori solventi. arg. L. 7. §. 1. de compens. Equidem iudex, si ea, quae lex ad compensationem fundandam requirit, copulative concurrant, exceptionem compensationis rejicere nequit; Ddres, ad d. L. 7. ita quidem, ut, si illam omnimodo reprobet, appellatio propterea locus sit; si vero eandem dumtaxat negligat, vel non admittat, tamen executioni mododicta exceptio adhuc recte opponatur; Mev. part. 3. D. 308. in fin. Joh. Wames. c. 1. num. 9. Joh. Baptista Costa, de Ratione Rate, quest. 61. n. 9 eo quod utique illam opponens iudicatum non impugnet; sed potius impleat. Cyriac. contr. for. 406. n. 37. cum compensatio sit solutio; L. 4. Cod. de compens. L. 4. §. qui potior. in pign. habeant. Saminat. controv. for. 32. n. 104. Quae tamen omnia priori nostrae assertioni nullatenus obstant. Nam à iudice ad ipsum legislatorem male inferri nemo ignorat.

Denique, Tertio, requiritur, ut debitum fiscale, quod in compensationem deducitur, vel jam liquidum sit, & aperto, uti loquitur Imper. in §. 30. l. de act. jure nitatur, Engel, in Coll. Jur. Canon. tit. de solut. n. 15. vers. II. requiritur. Christin. loc. c. n. 1. Peregrin. d. l. n. 15. Vel, quod hic singulare est, notante Miillero, ad Siruv. Ex. 21. tb. 20. lit. E. intra bimestre spatium probetur. L. 46. §. 4. §. de jure fisc. Salicet. ad L. 1. num. ult. Cod. de Compens. Moneta, de decimis, cap. 9. Quest. 4. num. 173. Petr. Costalius, ad L. 10. §. de compens. Brunn. ad d. L. 46. n. 4. Medices, de compens. tuur. 1. Q. 38. n. 1. Dn. Schilt. d. exercit. 28. §. 26. §. 27. Mastert. d. Q. 4. n. 10. Videatur omnino Tiraquellus, d. retr. lignag. §. 3. gloss. 3. n. 11. §. seqq.

§. XII.

Admonendi autem hic sumus, quod dispositio d. §. 3. maxime ad casum, quando fiscus judicialiter quid petit, pertinere videatur, Ecquis enim dubitaret, quin in casu, si Princeps ad onera Reip. ferenda extra judicialiter pensitationem exigat, talis debitor, beneficio compensationis usus, breviori, quam duorum mensium spatio, necessaria probatione defungi teneatur? praesertim cum terminus iste probatorius, in d. §. 4. praestitutus, etiam priori in casu satis longus vide-

videatur, eò quòd causæ fiscales in iudicium deductæ intra sex menses finiendæ sint. L. 13. §. 1. C. de iudic. L. fin. Cod. de jur. Fisc. Præterea observandum quoque est, quòd probatio debiti publici non uno eodemque modo instituenda sit. Refert enim an (1.) ipse Princeps, vel (2.) eiusdè Officialis, vel denique (3.) saltem civitas municipalis contraxerit. Primo in casu sufficit probasse contractû cum Principe non ut privato, sed qua tali, non contra leges Reip. fundamentales ex probabili ratione esse ininitum. Vid. Grot. II. 14. 12. Hüber. de Jur. Civit. L. 2. §. 3. cap. 6. At verò secundo in casu etiam versio in rem sive utilitatem Reipublicæ facta probetur necesse est, uti & tunc juris est, si soli administratores civitatum municipalium harum nomine contraxerint. l. 27. π. de R. C. Nam si è diverso cum ipsa civitate contractus ininitus sit, probatione versionis in rem haut opus esse elucescit ex traditis B. Dn. Lauterb. in Comment. ad d. L. 27. p. 18. & seqq.

§. XII.

Haftenus de Regula, quæ in L. 46. §. 5. π. de jur. Fisc. & cæteris taxæ cit. continetur. Sequuntur nunc plures Exceptiones, omnes per Romanorum LL. à Jure Naturali, ex justissimis rationibus, aliquatenus recedentes, salutariter inductæ, Testmar. in not. ad Grot. lib. 3. c. 19. §. 16. ad verba; Idem erit. Schilter, ad tit. Inst. quib. mod. roll. O. u. 13. & commune bonum singulariter concernentes, advertente Schilt in Praxi For. Ex. 28. §. 16. in fin. quarum singulas, pleno numero in d. L. 46. §. 5. π. de jur. fisc. L. 3. L. 7. Cod. de compens. propositas, sigillatim sub incudem vocasse juvabit.

Prima hæc est, si quid Reip. debeatur ex Calendario; d. l. 3. ibi: Si neque ex Calendario. Cod. de compens. sive Codice rationum, in quo publicæ pecuniæ, aliis mutuo datæ, consignantur, auf gemeiner Stadt-Rechnung, rectius ibrem Gült, Staat über ausgethene Zinsbare Capitalien. Videatur L. 64. de legat. 3. L. ult. de pecul. L. 88. pr. de legat. 2. L. 23. princ. ff. de pecul. legat. L. pen. de R. C. L. 41. §. 6. de legat. 3. h. e. ex causa mutui cum civitate contracti; arg. L. 39. §. 14. π. de admin. tutor. Vid. Müller. ad Struv. Ex. ad π. 21. th. 23. lit. Z. ubi de Calendario in genere latè agit. Vinn. partit. jur. lib. 2. c. 7. lit. E. Bocer. cl. 4. D. 19. th. 73. Dn. Lauterb. in coll. π. theor. pract. tit. de compens. th. 8. Wiffemb. ad π. D. 31. th. 3. optimè Donell. d. lib. 16. cap. 16. Debet autem hæc exceptio non tam de

C

e

eo casu, quando ipsemet Princeps, vel etiam fisci aut zarii præse-
ctus pecuniam credidit, (id quod ne inconsulto Principe fiat, sub
gravissima pœna prohibitum est in *L. 1. § 2. Cod. de his, qui ex publ.
ratioc. mutuan. pecun. acceper.* Videatur Brunnem. ad *d. L. 1.*) sed
potius de tali mutuo accipi, quod privati eum Calendarii curatoribus
(uti quidem de jure Romano vocabantur, h. e. pecuniæ publicæ
fœneratoribus, quales quævis ferè civitas municipalis habebat. Vid.
L. 2. Cod. Theodos. de Curat. Calendar.) contraxere. Cùm enim fœ-
neraticia civitatum pecunia publicarum pensationum causa esse
soleat, ut hæc eò commodius præstari ac ferri possint, meritò constitu-
tum, ne curatores, talem pecuniam ad totius Reip. utilitatem repe-
tentès, compensare teneantur, etiam tunc, quando non diversa civi-
tatis statio, sed ipsi Curatores Calendarii suis debitoribus vicissim
quid debent. Quanquam autem, quæ posteriùs, dissentire videat-
ur Dn. Schilt. ad *π. Ex. 28. §. 39.* generaliter tamen observari debet,
quòd casus in *L. 3. § 7. Cod. de compens.* excepti illos terminos re-
spiciant, ubi eadem statio simul debitorum est & creditorum. Donell.
l. c. Addat. Maxert. de compens. quest. 4. n. 9. Dn. Lauterbach. in
tr. synops. tit. de compens. §. 2. n. 3. Peregrin. *d. tit. 7. n. 15.* Vinn. *l. c.
lit. X.* Illud quoque hîc obiter notari poterit, quòd à Curatoribus Cal-
endarii planè differant argentarii, qui licet etiam publica authori-
tate ad id constituti erant, ut aliis fœnerari darent pecuniam, argenti
distractores exindè vocati in *L. fin. Cod. de pign. L. 2. §. ult. Cod. de
constit. pec.* illa tamen pecunia non erat publica, sed privata, ipso-
rum videlicet argentariorum, vel quorumvis aliorum. Conf. B.
Dn. Lauterbach, de *obligat. factor. ex convent. cum extraneis inita. §.
32. n. 6.* & in *Disp. de privil. credit. pers. simpl. th. 10.* Undè nec ho-
diè, qui argentariis similes sunt, ex. gr. campfores publici, vulgò
Banquiers, compensationem subterfugere poterunt, nisi fortè ipsius
Reip. pecuniam administrant Addat. Coll. Arg. ad *tit. π. de edend. th.
25.* Hahn. ad *Wes. d. num. 10. ibi: In cambis publicis, &c.*

§. XIII.

Secundò à regula, quæ publicis debitoribus compensandi
jus permittit, debitorès vectigalium excipiuntur. *d. L. 3.* in verbis:
Neq. ex vectigalibus. Id quod non solum in Reip. utpote quæ ex dene-
gata vectigalium solutione aliquod detrimenti capere facile potest,
secundum ea, quæ differit Ill. Dn. à Gôlniz, de *regal. vectigal. jure*
§. 69. Arnold. Vinn. *l. c. lit. X.* Hugo Donell. *d. cap. 15. vers.*
quod

quod asinet. Schilt. d. ex. 27. §. 32. Schütz in *Coll. Jur. Publ.* vol. 2. *Disp.* 11. *tb.* 1. sed ipsorum quoque debitorum utilitatem dispositum videtur, cum horum omnino intersit, ne in itinere & loco vectigalibus solvendis destinato diu detineantur, quod facile fieret, si compensatione uti vellent. Hanc enim ut obtinerent, debiti probatio esset suscipienda, frequenter plus temporis postulatura, quam vel illorum conditio, vel propositi & lucri captanti ratio, aliæve circumstantiæ fortassis permetterent. Neque tamen hæc exceptio de solo portorio pro rebus, quæ importantur vel exportantur, dependi solito, de quo in *L. 5. Cod. de vectigal.* verum etiam de rerum venalium, salinarum, metallorum, aliisque similibus vectigalibus. *Soll/ Accisen/ Gelelt/ Brucken-Gelt* etc. intelligi debet arg. *L. 17. L. 207. n. de P. S. L. 59. §. 1. de hered. instit. L. 2. Cod. Que res vend. Mæker. d. l. num. 5. Dn. Schilter. d. l. §. 32. in fin. Zanger. d. l. num. 23.* Planè, si non ipsum vectigal; sed pœna defraudati vectigalis exigatur, fortè non dubitandum, quin compensatio, tanquam in debito ex delicto pecuniario, rectè objiciatur, arg. *L. 17. de compensat. §. L. 10. §. 2. eod. tit. quæ & contra vectigalium conductores, antichrestas, & admodiatores, locum habebit, scilicet ejus, quod hi ipsi, non verò fisculus aut statio vectigalis transeuntibus debet; maxime cum vectigal in tali casu non Reip. sed e. gr. conductori solvendum veniat; sicque ratio legis prohibitiæ potissima cesset. Nec obstant infra trad. §. 29.*

Alia est quæstio, an merces, à publicanis pro vectigalium conductione pendenda, in compensationem veniat, si fiscus vicissim iis devinctus sit? Quod negandum existimat Anton. Matthæi, de *action. lib. 2. c. 6. n. 9. §. 10. §. Joh. Voët. ad tit. n. de compens. ibes. 16. per L. 3. C. de compens.* in qua licet de hoc specificè nihil dispositum existet; tamen vix est, ut locum compensatio fortiatur, cum publicani ex coactis vectigalibus pensionem fisco inferant; Matth. d. l. in fin. imò haud infrequenter, hæc ipsâ de causâ, ut ille tanto citius paratam pecuniam ad manus habeat, vectigalia locentur, & fiscus ipse per conductorem illa exigere intelligatur. argum. *L. 38. §. L. 39. de Usufr. & eorum, que tradit Cardin. de Lugo, de Justit. §. Jur. P. 2. D. 36. §. 5. n. 73. ibi: Sed usufructus.* Si tamen ipsemet fiscus conductorem vectigalibus frui impediret, vel impediens, cum possset, non prohiberet, aliud dicendum foret. Vid. Matthæi, c. l.

S. XIV.

Tertia exceptio est in debitore annonæ. L. 46. §. 5. π. de jur. Fisc. L. 3. ibi: Neque ex frumentū vel olei publici pecunia. Cod. de compens. h. e. illo, qui victualia, frumentum, vinum, oleum, panem, aliasve quascunque res ad victum & amictum spectantes, (Ha enim omnes annonæ nomine notoriè veniunt. L. 1. §. ult. ff. ad L. Jul. de annon. Martert. d. l. n. 4. Hahn. d. num. 10. Add. Guther. de Officiis Domus augustæ, lib. 3. cap. 17.) in usum Reipublicæ contribuere tenetur, vulgò zu denen Korn- und Probian- & Häusern. Müller. ad Struv. Ex. 21. th. 23. lit. D. Struv. in Diss. de annonæ, th. 3. Barbosa, ad L. 3. n. 8. Cod. de compens. Balmaseda, de collect. Q. 110. n. 11, ibi: In horreis publici tritici Donell. d. l. Schilt. d. l. §. 31. Notandum autem est, quòd hæc exceptio, quoad veram & perpetuam compensationem, tantummodò obtineat in casu, quòd fiscus debitorū annonæ res ejusdem debet generis. Nam aliàs illa procedere nequit propter regulam generalem Legis 4. Cod. de compens. quæ non admittit, ut res diversi generis veniant in compensationem, veram videlicet ac propriè dictam; quanquam nec temporali annonæ debitor uti possit, cum illa sit species tributi, annonaria collatio exinde vocata, L. 1. Cod. de prescript. 30. annor. L. 2. Cod. Si propter publ. pensitat, nec non functio annonaria, L. 7. Cod. de feriis. Struv. d. l. it. canon frumentarius; r. t. Cod. de can. frumentar. urb. Rom. Atqui in tributis nullam planè compensationem locum habere mox audiemus. Unde nihil referre putamus, si ve aliquis frumentum, si ve pecuniam ad illud comparandum, Reip. debeat; Zanger. d. l. n. 24. Trentacinq. For. Resolut. lib. 3. tit. de compens. R. 1. num. 12. si ve in rei militaris, si ve in alios publicos usus, Joh. Francisc. Ripa, tr. de Peste, rubr. de Remedijs ad consero. ubersat. num. 33. Stephan. Gratian. Discept. Forens. cap. 728. num. 32. Cæsar de Grassis, except. 16. n. 50. in fin. Surd. de aliment. tit. 8. privil. 53. n. 8. Zanger. d. l. n. 26. Tulden. ad tit. C. de comp. n. 5. si ve sub ratione annui redditus, de quo Mevius, P. 2. D. 332. num. 1. si ve collationis omnibus publicè impositæ. Struv. d. l. Multò minùs d. L. 46. §. 5. π. de jur. Fisc. §. L. 3. Cod. de compens. quæ in causa annonaria compensationem opponi vetant, ad solos annonæ Curatores vel Præfectos, qui publicam pecuniam ad frumentum coemendum acceperunt, sed revera nihil coemerunt, restingere possumus, cum Voët. ad

ad *τ. tit. de compens. §. 16.* Petro de Greve, ad *difficiliora τ. loca Ex. 13. ib. 11.* Donello, *d. l. quanquam in specie dictas personas à facultate compensandi exclusas esse largissimè largiamur, per L. 20. τ. de compens. quemadmodùm è contra non negamus, quòd illi, qui annonam in populum vel milites erogare debent, vulgò die Pro-
blant Weisser propter arctiorem, sive parcius, & vel minùs justà farinà, vel pondere imminutò, distributam annonam, ad residuum condemnati exceptione compensationis se tueri possint, per textum specificum in L. 17. τ. de compens. Neque enim opus est, ut hic cum nonnullis gravem quantam antinomiã fingamus. Vid. tamen C. J. A. *tit. de compens. ib. 4. in fin.* Excell. Dn. Præses, *Cons. 46. n. 540.* Donnell. *lib. 16. cap. 15. lit. P.* Pacius, *4. Antin. 71.* Schilt. *l. c. §. 35.* Petrus de Greve, *l. c. ib. 11.* Willemb. ad *τ. D. 31. ib. 6.* egregiè præ cæteris Joh. Robert. *sentent. Jur. lib. 3. c. 26.* Badius, ad *L. 17. τ. de compens.* Ceterùm eo in casu, quando quis ad annonam comparandam fisco pecuniam credidit, etiamsi tale mutuum debitum, & creditum æquè privilegium videri posset, tamen, cum illud diverfi sit generis, vera utique compensatio, quæ res ejusdem generis requirit, locum invenire nequit, secus ac forte æquitas postularet tunc, si debitor annonæ, ad hanc juvandum, talem rem, quæ debetur, mutuo dederit arg. eorum, quæ de simili casu in *§. seq.* dicturi sumus.*

§. XV.

Quartò contra Remp. compensatio, ratione ejus; quòd à subditis, tributorum nomine, wegen Steuer/ Schoss und Schatzung debetur. (quicquid aliè *Novell. 128. cap. 1.* eruere nitantur. Vid. Fontanella, *Dec. Cathal. 466. num. 4. & Dec. 465. n. 15.*) non admittitur. *L. 46. §. 5. ibi: Excepta causa tributoria. τ. de jure Fisco. L. 3. verbis: Neque tributorum. Cod. de compens. Florez Diez de Mena, var. Qq. lib. 2. Q. 21. num. 164.* Philippi, *d. ecl. 55. n. 6.* propterea, quòd summa plerumque Reip. necessitas celere[m] & veram collectarum solutionem efflagitet, nec eidem ex tali ficta solutione, qualis est compensatio, occurri possit. Arnold. *Vinn. loc. cit. Georg. Mundius, de muner. & honor. cap. 11. num. 128.* Fontanella, *Dec. Cathal. 466. n. 2.* Simon van Leeuwen, *cent. forens. lib. 4. c. 36. n. 10.* Christin. in *Dec. Belgit. vol. 3. f. 3. D. 39. n. 2.* Nam in collectis Reip. nervum consistere fatetur ipse Justinianus in *Nov. 149. cap. 2.*

cap. 2. Add. *Novell.* 52. *Nov.* 161. cap. 2. Ziegl. de *Jur. Majest.* lib. 2. c. 3. n. 58. Neque verò Gentium quies sine armis, neque arma sine stipendiis, neque hæc sine tributis esse possunt, authore Tacito, *Annal.* 4. Ex quo facillè intelligitur, quòd vox tributorum h. l. generaliter accipiatur, nullo habito discrimine, sive illa rebus, sive personæ, sive capiti imponantur. Carpzov, p. 1. C. 8. D. 9. num. 6. ubi addit præjudicium. Egid. Thomatus, in *tr. de Collect.* §. *Expesimus*, num. 19. Hahn ad *W. tit. de compens.* num. 10. ubi elegans Præjudicium. Didac. Balmaseda, de *collect.* Q. 110. n. 14. Et per integr. Joh. Solorzanus, de *Indiar. Governat.* tom. 2. lib. 1. cap. 20. n. 20. Brunnem. ad *L. 46. n. 7. de Jur. fisc.* Zanger. d. l. n. 27. Manz. ad §. 30. n. 30. *Inst. de off.* Et sanè falsum est, quòd saltem prioris generis pensionationes, in Jure nostrò, tributorum nomine veniant, prout *Lex, ult. 7. de cens.* evidenter satis probat. Videat. Ziegl. l. c. lib. 3. c. 1. §. 1. Et cap. 2. §. 63. Nec refert, an collectæ sint ordinariæ, an verò extraordinariæ, ob fortalitij extructionem, vel civitatis munitionem, stipendia militibus decenter præstanda, aliasve tes bellicas, & sic deinceps, subditis impositæ. Ludov. Molina, de *Just. & Jure, Disput.* 560. num. 25. Sed forsitan magis interest, an sint præsentis, an verò præteritæ, h. e. ratione temporis præteriti debeantur, vulgò Restantem; dummodò hæc ad præsens periculum avertendum noviter non fuerint assignatæ, quia tunc pro præsentibus haberi debent. Ziegl. de *Jur. Maj.* lib. 2. c. 3. §. 54. in fin. Alias verò tributorum præteritorum non tanta, quàm adhuc solvendorum, necessitas est tantusque favor; unde & tunc, quando de iis agitur, non executivè; sed servato juris ordine, procedendum esse putant. Videatur Cacheran. *Dec.* 68. num. 8. Cothmann. *consil.* 11. n. 192. Surdus, *cons.* 108. n. 57. Mev. ad *Jus Lub.* p. 2. tit. 3. art. 3. n. 29.; quanquam ex hoc solo, quòd compensatio locum habere debeat, tutò satis colligi non possit. Certius est, quòd illa non sit reprobanda, si insignis æquitatis ratio concurrat, quæ, ne fisci creditoribus beneficium compensationis denegetur, suadeat. Anton. Massa Gales, ad *Fori Camer. obligat. quest.* 18. n. 8. Steph. Gratianus *Discept. Forens.* cap. 718. n. 14. Et *Dec. Prov. Marchie* 179. n. 11. Zacchias, de *obligat. Camer.* Q. 18. n. 43. segg. Gregor. *Decis.* 342. n. 3. Et 4. Excell. Dn. Præses, l. c. n. 67. Conf. omninò Joh. Bapt. Cardinal. de Luca, *disc. de Regal.* 106. num. 5. ubi valde signanter scribit, quòd, si debiti publici actualis solutio sine maximis incommodis,

dis, molestiis & querelis Civitatis debitoris, de qua ibi querit, fiet non possit, tunc, licet alias non esset admittenda compensatio, tamen lex æquitate locus ei concedendus fit. Idque tunc maximè locum sortitur, si debitum subditi æquè sit privilegiatum, quam fisci. Mundius, *l. c. num. 128.* Klock, de *Contribut. concl. 17. lit. B.* ubi ita in causa J. contra F. observatum esse scribunt. Mev. *l. c. n. 41.* Dn. Præses, *l. c. n. 32. §. 33.* ubi elegans hanc in rem exemplum adducitur. Quænam autem debita in istum censum sint referenda? magis facti, quam juris, quæstio esse videtur. Certè si quis v. gr. Civitati alicui Imperiali pecuniam ad lytrum incendiarium, zu Bezahlung einer Brandschabung, vel ad collectas Imperio aut Circulo eò celerius solvendas, item ad redimendos civitatem onerantes annuos reditus, & notabilem matriculæ Imperialis pro eadem obtinendam exonerationem credidisset, quid justius, quidve æquius foret, quam ut talis creditor, si postea collectarum, ab eadem civitate proprio jure exigendarum, debitor fieret, exceptione compensationis contra illam uteretur? Videat omninò Excell. Dn. Harppr. *l. c. n. 30. seqq.* Simon van Leeuwen, *d. cap. 36. n. 13.* ubi, annexo Scabinorum Leydensium judicato, testatur receptum esse, quòd, si quid ipsius tributi, sive pensionationis causa, expensum fuerit, illud postea ab ejusdem pensionationis debitore compensari vel potius retineri valeat. Idemque dicendum, si singularis regionis consuetudo compensationem in causa tributorum receperit, vel Princeps eandem ex speciali gratia permiserit, Fontanella, *Dec. Cathal. 266. num. 7. in fin.* vid. supr. §. 3. vel etiam pacto speciali conventum sit, quòd creditor publicus, ratione collectarum, istius beneficio utendi jus habere debeat. Quemadmodum enim cautela ac prudentiæ est, ut contrahentes cum fisco tamen pacti adjici curent: ita contra æquitatis est, ut illud à Principe b. f. ferretur; quamvis non nesciamus, in ejusmodi casu, cum L. Imper. Civitas Goslaria summam quater mille thalerorum, pro subsidio contra Turcam, mutuam dedisset, expresso hoc pacto, daß solche Ihr künfftig an der Türcken Steuer abgerechnet wird in sollen/ & postea Fiscalis A. 1598. indictas Turcicas collectas exigeret, Assesores Aug. Imp. Camerae in diversas tunc temporis sententias abisse, quibusdam regulam L. 3. *Cod. de compens.* & præ primis Turcicarum contributionum summam prærogativam, aliis è contra conventionis æquitatem urgentibus, ita quidem, ut lis indecisa remanserit, referente

rente id Klockio in *Pot. Camer. Relat.* 113. *Et in tr. de contribut. cap. 18. n. 169. Et seqq.* Illud tñ. ipsi concedimus, quòd ejusmodi pactū, quòd compensatio in causa tributorū permittitur, non aliter valeat, quàm si illud cum principe, aut, hoc consentiente, cum Officiali fuerit initum, & si de talibus quæzatur collectis, quæ ipsi Principi, vel civitati sic paciscenti, proprio jure debentur, quales utique non sunt collectæ Circulares vel imperiales, quippe quas domini territorium non sibi metipsis jure superioritatis territorialis; sed Imperio vel Circulo, administratorio sive executorio saltem nomine, exigunt, prout probè observari jubet Dn. Hertius, de *Superiorit. territor. ib. 40. & per consequens in hisce pensitationibus, non obstante tali pacto, cum non adsint mutui creditores & debitores, compensatio locum sortiri nequit.* Appositè hanc in rem Scipio Gentilis apud laudatum Dn. Hertium: Si dominus regionis subdito suo immunitatem omnium onerū concesserit, id de omnibus, quæ in ejus ditjone imponuntur, intelligendum est; non verò de collectis Imperii universalibus, ut quæ ad bellum Turcicum in Comitibus Imperii decerni solent, Conf. omninò B. Dn. à Seckendorff. in *Teutschen Fürsten-Staati lib. 3. cap. 3. §. 8. num. 4.* Denique generaliter observari meretur, quòd laudatam L. 3. C. de compens. quæ tributis compensationem opponi vetat, strictissimè accipiendam esse passim inculcent Dd. Fontanella, *Dec. Cath. 466. n. 13.* Unde tradunt, quòd, si Princeps collectas sibi à subditis præstandas Vasallo, Ministro, Commendatario, vel alii Officiali donaverit, hisce, licet easdem ex liberalitate percipiant, nihilominus compensatio, ratione ejus, quod ipsi debent, opponi valeat, eò quòd, privilegii vel specialitatis ratione cessante, vel etiam personæ, quæ sit immediata privilegii causa, mutatione, ipsum in simul privilegium deficiat & cesset, per authores & textus, quos hanc in rem exhibet Johannes Solorzanus, de *Indiar. Gubernat. tom. 2. lib. 1. cap. 2. L. 1. cap. 20. n. 70. seqq.* Didac. Balmaseda, d. Q. 110. n. 16. Quorum tamen sententiæ subscribere vix possumus. Vid. infr. §. 29. uti nec illis, qui existimant, quòd dispositio hæc predictæ L. 3. C. de compens. *Et L. 46. §. 5. de jur. Fisco* ne quidem ad subsidium charitativum pertineat. Remigius de Gonny, in *tr. de subsid. charitat. 2. 40.* Barth. Bellenzin, in *simili tr. Q. 3.* contra quos rectè urgetur, quòd subsidium charitativū ex post facto, i. e. post semel initam conventionem, ad minimum respectu singulorū conferentium, sit verum tributum, & non nisi in quodam ne-

ces-

cessitatis publicæ casu decerni soleat. Ex quo etiam nobiscum sentiunt Castillus, de *alim. cap. 67. num. 6.* & cum hoc Balmaseda, *d. quæst. 110. n. 13.* De illo subsidio charitativo, quod petit Prælati pro suis alimentis, vel alii ab ipso, videatur Medicus, de *compens. P. 1. Q. 28. n. 1.* Sardus, de *alim. tit. 8. privil. 53. n. 6.*

§. XVI.

Quod attinet censum emigrationis, vulgò *Abshofsi Nachsteuer* Principi solvendum, egregiè & luculenter satis demonstravit Excell. Dn. Præses, *cons. 46. n. 56. seqq.* quòd ille, non obstante *L. 3. Cod. de compens.* compensationis objectum constituat, cum gabella detractionis non sit propriè collecta, quod etiam monet Venerandus Dn. Pater meus, in *disp. de quota detraht. th. 9.* Quem dum nomino, totus in vota resolvor: *Serves Æterne DEUS, diutissimè mihi serves Optimum Patrem, ut ille servare & ego illum venerari diutiùs possim.* Fac quoquo, ut tam carus Pater cumulatissima fruatur felicitate, quæ tot tantisque beneficiis, quibus me aluit, auxit, ornavit, perfectè respondeat.

§. XVII.

Porrò & illud faciliè patet, quòd petitioni Laudemiorum, quæ Principi non qua tali; sed quæ domino directo solvendæ, ad collectas nullo modo referri possunt, rectè objiciatur compensatio; Quæ etiam locum habet ratione aliarum præstationum, ex. gr. canonicis metallarii, qui itidem Principi non sub respectu alicujus tributis; sed ex contractu debetur. Circa compensationem adhuc cū relevio quid suprema Neapolis Curia frequenter? videatur Donat. Anton. de Marin. in *Decis. Reg. Cammer. Sum. Neapolit. D. 371.*

§. XVIII.

Sed utrum in Decimis compensatio locum habeat? magis dubia est quæstio, quæ quidem communis negativè deciditur. Arifmin. Tapat. in *Compend. Dec. tit. 160. cap. 5.* Trentacinq. *V. R. lib. 3. tit. de compens. Resol. 1. n. 16.* Linglois, ad *50. Dec. D. 13. Q. 6. n. 39.* ubi Glossam sic docentem communiter approbatam scribit. Fontanella, in *Dec. Cabal. Dec. 465. n. 22.* Barbosa, ad *L. 3. n. 16. Cod. de compens. Didac. Balmaseda, tr. de Collect. Q. 110. n. 4.* Peregr. l. c. n. 16. Riccius, in *Praxi var. Resol. R. 120. n. 2.* Brunnem. ad *L. 46. n. 7. n. de jure Fisc. Idem, ad L. 3. Cod. de compens. num. 4.* Qui omnes loco rationis afferunt, quòd decimæ pauperum & clericorum sustentationi, itemque ædium ecclesiasticarum conservationi inserviant, Dn. Lauterbach, in *Coll. n. theor. pract. tit. de compens. th. 8.* Brun. d. l.

d. l. Excellent. Dn. Stryk. ad *Coll. Lauterb.* pag. m. 459. verb. *Negeat.*
 & adeo partim de futuris alimentis, partim etiam de tributis, quæ
 duo non sunt compensabilia, participare intelligantur. Fontanella,
 d. l. At verò quemadmodum prior ratio non est catholica; ita nec
 posterius dubio caret. Nam verius aliis videtur, quòd decimæ
 regalibus, & per consequens tributis accenferi nequeant, vid. Ex-
 cellent. Dn. Præses, *cons. 14. num. 69. seqq.* Dn. Hertius, de *Supero-
 rit. territoriali*, *ib. 50.* Add. *Instr. Pac. art. 5. §. 46.* Capitul. Leopold.
art. 7. in verbis: wie auch wegen Landes-Fürst. Obrigkeit etc. Qua-
 propter non veremur asserere cum Excellent. Dnt. Styk. ad *C. L. loc.
 cit.* quòd decimæ, quæ ipsi Principi ad proprios usus debentur, qua-
 les sunt v. gr. quæ Novales, vulgò Noval-Zehenden appellantur,
positis terminis habitibus omnino sint compensabiles. Et sane ipsas
 Papales decimas seu à Papa impostas (vid. Gigas, de *pension. Eccl.
 Resp. 10. n. 13. & seqq.* Rebuff. de *decimis*, *Q. 1. n. 15. & Q. 3. n. 3. seqq.*)
 cum eo, quod Camera Apostolica, debet, pensari valere, ex Bel-
 lenzino tradit Petr. Moneta, in *tract. de decimis*, *cap. 9. Q. 4. n. 172.*
 Addatur Medices, de *compens. Q. 24.* ubi limitationem addit. Dixi-
 mus autem supra, *positis terminis habitibus.* Nam eo in casu, quan-
 do id, quod decimarum nomine solvendum est, vel species est, vel
 diversi generis ab eo, quod illarum debitori vicissim debetur, prop-
 ter obstantem Juris Communis rationem frustra quaeritur, an com-
 pensatio vera ac perpetua locum habeat? cum hæc in speciebus &
 diversi generis debitis haut procedat.

Cæterum quod attinet decimas, quæ clericis debentur, concedi
 poterit, illas in compensationem non venire, propterea quòd vicem
 alimentorum obtineant. Addunt nonnulli etiam hanc rationem,
 quòd decimæ DEO debeantur, prout loquuntur Gothofred. ad *L. 2.
 Cod. de compensat. lit. n.* & alii, qui supponere videntur, quòd bona
 Ecclesiastica in ipsius DEI dominio sint. Vid. Ziegl. de *Dote Eccles.*
cap. 12. §. 3. Sed istud dominium, prout à Pontificiis sumitur, re-
 vera non dari; sed tantum ab illis ad suas hypotheses palliandas sin-
 gi, accurate demonstrat Titius, in *der Probe des Teufel-Geistl.*
Rechts. lib. 2. cap. 6. §. 43. seqq.

§. XX.

Sexta exceptio est, ne is, qui alimentorum, à Civitate, in
 Xenodochiis, Orphanotrophiis, Pochotrophiis, Gerontocomiis &
 simi-

similibus locis, in *L. pen. Cod. de SS. Eccles. specialius memoratis*, præstari solitorum debitor est, pecuniam hoc nomine ei debitam compenset. *L. 3. ibi: Neque alimentorum, Cod. de compensat. juncta L. 122. princip. ff. de legat. 1. Adeatur omninò Dn. Schilt. d. exerc. 28. §. 36.* Ratio hujus exceptionis haut dubie consistit in singulari tùm alimentorum, celerem solutionem efflagitantium, *L. 8. in verbis: Nam earum presentem & momentaneam curam injungit. n. de alim. legat. arg. L. 2. n. de ser. Sebast. Medices, de compens. part. 1. Q. 14. num. 1. Surdus, de alim. tit. 8. privil. 53. n. 7. Coler. de alim. lib. 2. cap. 7. n. 38.* tùm piorum ejusmodi corporum favore, ne videlicet quisquam in illis degens pauper, infirmus, senex, orphanus, dirà fame intereat. *L. 27. §. pen. n. de inoff. testam. L. ult. Cod. de ordine cognit. Ant. Faber, in Cod. Sabaud. lib. 4. tit. 23. D. 7. n. not. Simon van Leeuwen, d. lib. 4. cap. 36. n. 14. Mastert. d. Q. 4. n. 5.* Alimenta namque denegans necare videtur. *L. 4. n. de agnosc. & alend. l. ber. Carpzov. P. 1. C. 8. D. 9. Mastert. de compens. Q. 4. n. 5. B. Dn. Lauterbach, in Colleg. theor. pr. ad tit. n. de compens. §. 8. n. 5. Pontan. de alim. Q. 10. n. 2. Philippi, l. c. n. 4. & segg. Surd. de alim. tit. 8. privil. 53. n. 5. Brunn. ad L. 3. Cod. & ad L. ult. n. de compens. ubi idem in omnibus alimentis futuris (de præteritis videatur post Monald. Gigantem, & alios, Gratianus, Discept. for. cap. 726. n. 32. Cæsar de Grassis, Except. 16. n. 48. Cælius Bichius, Dec. R. Rom. 23. n. 2. Cyriac. controuv. for. 43. n. 25. optimè Coler. c. l. n. 40. ubi notabile exemplum affert. Voët. ad tit. de compens. n. 16. ubi etiam de pretio alimentorum jam præteritorum solvendo quærit Leeuwen, d. cap. 36. num. 14.) admittendum existimant, quod & sequitur post Cyric. Mastertius, d. l. & in supr. Sabaudia: Senatu approbatum testatur Faber, d. Def. 9. Add. Brunn. l. c. Surdus, l. c. n. 4. ubi ad argumentum à dote respondet. Et hinc est, quòd creditori alimentario, qui ex bonis concursus alimenta percipit, curatorem bonorum compensationem opponere non posse contendat Salgado, in Labyr. credit. P. 3. cap. 6. §. ult. n. 5. Castillo, quotid. contr. tom. 4. cap. 40. n. 30 & 84. Simile quid reperire est ap. Limn. de Jur. Publ. lib. 3. cap. 6. n. 81. ubi signanter asserit, quòd nec mercator contra studiosum compensare possit si huic cambium solvendū sit, eò quòd studiosus ex eo vivere necessum habeat. Quæ Limnzi sententia etfi fortè non semper ac ubique observetur; tamen ob*

suprà tradita, omnino rationem habere videtur, præsertim cum alia adhuc ratio concurrere possit quæ efficiat, quò minus in tali casu (contra regulam, quam de cambiis commendat Carpov. lib. 2. R. 102. Müller ad Siruv. Exerc. 21. sb. 15. lit. 7. novissimè Rösener, de lib. mercator. cap. 11. n. 238.) pecuniam cambialem jure compensationis mercator retinere possit. Sæpius enim studiosus, cui talis pecunia ex patria mittitur, ad instar procuratoris, vel nudi mandatarii se habet, cui in præjudicium mandantis, qui non est debitor mercatoris, compensatio male objicitur. Addat, Rebuff, de privil. studiofor. privil. 68. ubi hoc privilegium prolixè statuminare satagit. Hilliger, in Donello enucl. lib. 16. cap. 15. lit. Q. Müller ad Siruv. loc. cit. th. 23. lit. 7. Denique stipendia ecclesiastica, itemque Legata ad pauperes vel studiosos alendos rectissimè huc refert Dn. Schilt. d. Ex. 28. §. 36. ita, ut, si quis à fisco ecclesiastico sortem mutuo acceperit, quò ex annuis usuris stipendia studiosis, vel eleemosynæ pauperibus, exindè exolvi possint, ille annuas à se exolvendas usuras cum eo, quod fiscus vicissim ipsi debet, contribuere nequeat. Si verò ipsemet fiscus in talem causam legata forte mutuo accepta, civitati usuras exindè debeat, æquum est, ut civitas tributa, quæ debet, compensando retineat, daß sie so viel an ihren schuldigen Land. Steuern einbehalte & legati usuras exindè persolvat; id quod etiam Serenissimo Saxonie Electori ita placuisse refert Schilter. l. c. Addantur, quæ habet Albericus de Rosate, ad L. 7. Cod. de compens.

§. XX.

Septimò debitor publicus exceptionem compensationis frustra opponit, si quid debeat illi, qui statutis servit sumptibus, & à fisco, (cui onus talium stipendiorum seu statutorum sumptuum incumbit; eleganter Zypæus, in tr. de judice magistr. Senator. lib. 8. cap. 12. n. 1. (ad hoc, ut Clericis, Magistratibus, Consiliariis, Professoribus, Ducibus belli, militibus salaria solvat, præpositus est. L. 3. ibi: Neque ejus, qui statutis sumptibus servit. Cod. de compens. L. 46. §. 5. ibi: Et stipendiorum. de jur. fisc. Ripa, de peste, rubr. de remid. conserv. ubertat. n. 34. Alber. de Rosa, ad d. L. 3. Dn. Lauterbach, in tr. synopt. de compens. §. 2. n. 3. Mevius, part 9. D. 106. ubi in specie de clericorum salariis disquirat, Müller. ad Siruv. l. c. Peregr. l. c. n. 15. Donell. d. cap. 15. Brunn. ad L. 46. n. 7. d. tit. Add. B Dn. Bardili, in disp. de solaris, th. 39. Notandum autem est, quòd cum salariis eodem

eodem jure censendæ hic sint istæ collationes, quæ ad valli, pontium, fontium, & similium constructionem, vel reparationem præstari debent. Molina, *d. D. 560. n. 25.* Statutis namque sumptibus omnis illa pecunia, quæ ad certos usus publicè deputata est, servire dicitur Dn. Stryk. ad *Compend. Lauterb. pag. 271.* Mæstert. *d. Q. 4. num. 6.* Wissemb. *D. sp. ad n. 31. th. 3. in fin.* Brunn. ad *L. ult. π. de compens.* & in *Dec. cent. 3. D. 88. n. 4. & seqq.* Cardin. Tuschus, *lib. C. concl. 490. n. 48.* Cæterùm si queratur, an fiscus salarium petentem exceptione compensationis submovere possit? non male negativè respondetur cum Trentacinq. *d. Resol. 8. n. 4.* eò quòd salaria maximùm mereantur favorem, & vicem alimentorum obtineant,

§. XXI.

Obstatò compensatione contra civitatem uti nequit is, qui eidem fideicommissum debet. L. 3. *Cod. de compens. in fin ibique Dd.* Thomas Del Bene, *de juram. cap. 2. Dubit. 43. n. fin.* id quod tamen potissimùm de compensatione impropria intelligendum venit, cùm id, quod ex causa fideicommissi debetur, haud infrequenter sit debitum speciei, cujus ad quantitatem nulla est compensatio vera & propriè sic dicta, quanquam hujus naturam in ultimis voluntatibus non semper attendi scribant Dd. Vid. *Surd. lib. 1. cons. 112. n. 4.* Rationem autem dictæ exceptionis ponunt in eo, quòd ibidem duplex favor, testamenti videlicet, & fisci concurrat Brunnem. *ad d. l. 3.* Quod plenius explicat Donell. *d. l. vers. Sexta causa est.* Mæstert. *d. Q. 4. n. 7.* Struv. *d. th. 23.* Zanger, *d. l. n. 31.* Molina, *d. Disp. 560. n. 25.* ubi idem obtinere scribit, si res relicta fuerit ea lege, ut postea ad Principem vel Communitatem perveniat. Neque dubii quicquam suppetit, quin id, quod de fideicommissio civitati restituendo non compensabili dispositum est, etiam ad legatum extendi possit. Barbosa, *ad L. 3. n. 9. Cod. de compens.* Trentacinq. *d. Resol. 1. n. 12.* quod etiam verum existimant Mæstert. *d. Q. 4. n. 8.* Schilt. *d. ex. 28. §. 38. in fin.* si illud ad pias causas relictum sit.

§. XXII.

Denique Nonò fiscus compensationem admittere non tenetur, si ipse pretium rei venditæ petat; per L. 46. §. 5. π. *de jur. fisco.* L. 7. *Cod. de compens.* Nec immeritò, cùm res fiscales, præcipuè immobiles, non soleant alienari, nisi urgente necessitate, cui per fidem ejusmodi solutionem, qualis est compensatio, non bene occurritur.

B. Dn. Lauterbach, l. c. in fin. Add. Schilt. l. c. §. 40. Molina, d. n. 25. in fin. Vinu. part. jur. lib. 2. c. 71. lit. U. Atque hæc de exceptionibus, publicis creditoribus compensationem denegantibus, dixisse sufficiat, quæ e. si benè multæ sint, ita, ut inde cum fisco raro compensari scribat B. Brunnem, l. c. propterea tamen non perdunt regulam, quæ est in contrarium: secus ac sentit Aug. Barbosa, ad L. 1. Cod. de compens. ibi: *Compensatio fisco non opponitur; sed illa potius omnibus modis retinenda est, ne aliàs Fiscus vel etiam civitas, in casibus non exceptus jure communi procul dubio utentes, nimium sentiant favorem, cum suorum creditorum præjudicio conjunctum.* Brunnem, ad L. 1. in fin. Cod. de compens. Schilt. l. c. §. 25. Tuiden. ad tit. C. de compens. n. 5. præsertim cum casus facile possit contingere, qui illorum actionem reddant inanem. Hanc vero, exceptione compensationis ex juris necessitate haut opposita, planè extinetam esse, eò minùs credendum est, quo certius est, quòd quis petitionem salvam habeat, tamen si dictam exceptionem ultrò omiserit, ut nulla ex hac omissione, donationis præsumptio regulariter capi possit. Vid. omninò Joh. Voet. ad tit. *de compens.* §. 3.

§. XXIV.

Antequàm ulterius progrediamur, dispicere luber, annon possessores bonorum domanialium, adversus eorum restitutionem, ratione pretii, it. meliorationum, vel etiam alterius debiti, quo Princeps revocans ipsis obstringitur, exceptione compensationis sese tueri possint? Ac primò quidem cum B. Dn. Textore, in *Dissertat.* (quæ extat in *Cod. Jur. Doman. P. 3. fol. 139.*) de *Bonis coronæ*, ib. 14. Brucknero, de *Doman. Regni Germ. c. 19. n. 16* §. 19. Ringl. de *Doman. German. lib. 3. §. 5. seqq.* & aliis præsupponendum est, quòd dicti possessores, in bona fide constituti, arg. L. 27. *Cod. de evict.* Vid. omninò Excellent. Dn. Præses, cons. 42. n. 15. §. *multis seqq.* à Principe revocante, si hic ipse, vel ejus antecessor bona domanialia vendiderit, pretii refusionem rectè petant, non obstantè, quòd venditio bonorum domanialium, consensu populi non interveniente, ipso jure, naturali scilicet, nullafit Grot. II. 14. 2. atqui exemptione contra LL. prohibitionem facta ad evictionem experiri non liceat, arg. l. 5. *Cod. de LL. Frantzk. de evict. n. 240.* Conf. omninò B. D. Lauterbach, in *diff. de fundo dotali*, ib. 42. Quemadmodum enim prius, extra casus exceptos, verissimum putamus, ad eò, ut dominium hautquaquam transferatur

in possessorem; Joh. à Sande, de probib. rerum alien. t. cap. 6. t. §. Excell. Dn. Præses, d. cons. 22. n. 63. & per consequens hic rei vindicatione pulsari possit: (Diff. in Dn. Text. l. c. th. 11. ubi conditionem sine causa concedit.) Ita nihil ambigimus, quin posteriori insuper habito, nihilominus pretii restitutio jure urgeatur, partim quia diversissima sunt, pretium repetere, & ad evictionem præstandam agere; Rosenthal, de Feud. cap. 9. membr. 1. concl. 1. post l. i. L. juncta concl. 98. post. lit. b. partim quòd ipsa naturalis, ut loquitur Ulpianus, in L. 13. §. 7. π. de excusat. sui. justitia non ferat, ut quisquam cum alterius jactura locupletior fiat. Grot. II. 10. 2. §. cap. 17. per tot. Quòd tamen omninò contingeret, si emptor rei domanialis pecuniam, quã pretii nomine in Reip. vel Principis privatam utilitatem erogavit, ab illa vel hoc ejusque hæredibus frustra reposceret; prout hanc in rem plenius differunt Perillustri Dominus de Dewiz, Dominus noster gratiosus, in Diss. de Principe evincente, sub presidio Dn. Stryk. Wittebergæ proposita, cap. 3. §. 3. & 5. B. Dn. Myler. ab Ehrenb. in Nomo-log. cap. 9. §. 3. seq. Bruckner. l. c. Ringl. l. c. Dn. Text. d. th. 14. Quo-rum sententiam insigni ter adjuvat, quòd etiam alienatio feudi, sine domini directi consensu facta ipso jure nulla sit, ipsã legis feudalis sanctione cassata ac irritum deducta, & tamen emptori bonæ fidei, qualem etiam hic, uti dictum præsupponimus, adversus venditorem & hæredes illius, ad pretium vel à domino directo vel etiam agnatis restituendum, actio competat. 2. F. 55. in med. Cum itaq; verum sit, quòd Princeps, bona domanialia ab emptoribus repetens, ad pretii restitutionem teneatur, verum quoque erit, quòd talium bonorum possessor, qui simul Principis vel Reipubli. & conventionalis creditor est, id, quod ille huic debet; etsi ex jure in re, (Nam in materia compensationis vocabulum debiti ita late accipitur. Dn. Lauterb. ad tit. π. de compens. th. 18. Struv. ad eund. tit. th. 19. bellissimè Frantzkus, ad tit. π. de evict. n. 11. §. plur. seq.) mediante compensatione temporalis, vel etiam vera ac perpetua, si nimis, res domanialis sit quantitas. Vid. omn. Conf. JCr. Hallens. in Cod. Jur. doman. P. 4. f. 171. retinere possit, donec ipsi ratione pretii satisfiat, idq; propter generalem illam & æquissimam regulam, quòd in casibus non exceptis publico debitori beneficium compensationis denegari non debeat, L. 26. §. 5. π. de ju. Fide. L. 3. Cod. de compens. Quòd multò magis procedet qua meliorationes & impensas in rem domanialem à bonæ fidei possessore erogatas, eo scil. in casu, quo illarum refusio ju. e pe-ti po-

ti potest. Imò si Princeps ex alia, quàm reductionis causa quid debeat, bona domanialia eò usque, dum ille solvat, extra necessitatis casum, rectè interim retineri, verius videtur, propter generalitatem *sepe d. L. 3. C. de compens. & L. 26. §. 5. d. t.* Cui accedit, quod etiam dotis repetitioni compensatio obstat. *L. 15. §. 1. L. 66 §. fin. solut. matrim. L. 1. Cod. rer. amor. juncta L. f. Cod. de compens. Mæstert. de compens. quest. 26. Monach. Decis. Florent. 13.* Atqui domanium à Dd. cum dote in plerisque juris articulis comparari quis nescit? Vid. in primis B. Dn. Völschow, Vir de patria meritissimus, in *D. sp. de Doman.* (quæ exstat in *Cod. Jur. Doman. P. 3. fol. 26.*) *ib. 12. n. 1.*

§. XXVI.

Satis jam diximus de Primo casu, quousque scil. compensatio toti Reip. objici valeat. Vid. supra §. 6. Veniamus nunc ad secundum casum, quando illa fit adversus civitatem municipalem, quæ etsi summo imperio vel etiam superioritate territoriali destituta sit, jus tamen sisci habet. Consulatur B. Dn. Lauterbach, de *jur. Elsc. cap. 5.* Ut autem hic compensatio procedat, tria sunt necessaria, quorum primum est, ut ipsa civitas debeat; non verò illius administratores, ex quorum contractu, nisi versio in rem probeatur, civitatem haut obligari, notum est ex *L. 27. π. de R. C. ibique B. Dn. Lauterbach, in pecul. comment, Excell. Dn. Præses, cons. 89. n. 63. seqq. B. Dn. Gerdes, Diss. de Munio civitat. Secundò requiritur, ut civitas, quæ talis; non verò tanquàm pars provinciarum vel Reip. debeat. Quemadmodum enim ex contractu civitatis singuli cives haut obstringuntur; *L. 7. §. 1. π. Quod cujusq. univ. nom.* etiam si expresse in tabulis obligationis dicatur: Nos Consules, Senatores, & omnes cives: de quo plenissimè Excell. Dn. Præs. cons. 46. n. 72. & seqq. ita nec ex contractu totius Reip. singulæ hujus partes ac membra obligantur. Tertio necessarium est, ut civitas à suis creditoribus debitum exigat jure proprio; non verò tantum administratorio vel executorio, illud scil. quod Reip. vel Principi immediate debetur. Undè satis manifestum est, quod nullo in casu, quod Magistratus collectas, vel alias præstationes, ipsi Principi solvendas, à civibus suis exigit, ejus, quod Magistratus civitatis nomine debet, compensatio locum habeat, quia hæc semper præsupponit mutuos creditores & debitores, qui hic deficiunt. Neque enim collectæ magistratui*

stratui debentur; sed hujus solummodo distributioni sive subcolle-
 stationi & executioni relictae sunt. Carpzov. *lib. 4. R. 12.* Vid. omn.
Mev. part. 3 D. 216. Capitul. Leopold. & Joseph. art. 3. ibique B. Dn.
 Textor. in *Jur. Publ. Stat. Imper. t. 4. n. 164 seqq.* Planè si tributa non
 singulis civibus, verùm ipsi civitati, ut toti aggregato, à Principe in-
 dicatur, compensatio ex gratia magistratùs fieri potest, cùm ille, in
 hoc casu, etiam immunitatem alicui ex civibus concedere valeat, ita
 tamen, ut nihilominus tota summa, quam Princeps imperavit, ei ex-
 hibebatur. Ziegl. de *Jur. Maj. lib. 2. c. 2. §. 60. seqq.* Addant. quæ docet Dn.
 Præses, de *immunit. à collect. conventionali, ib. 19. §. 5. seqq.*

S. XXVIII.

Quæ de collectis in §. præcedenti diximus, aliter se habent in
 iis pensionationibus, quas ipsa civitas nomine proprio, & quidem vel
 ex contractu, vel ex lege, statuto, aut consuetudine percipit, ut sunt
 ex. gr. pecunia allibrationis, *das Woge-Gelt.* nec non pecunia sta-
 tionis, quæ à mercatoribus tempore nundinarum solvi solet,
Stand-Gelt vulgò appellata. Dubitandum enim non est, quin cre-
 ditor civitatis istiusmodi pecuniam, cum eo, quod illa vicissim de-
 bet, pensare valeat. Quod verò attinet censum emigrationis,
 facile intelligitur, quòd, cùm ille, secundum ea, quæ supra notavimus
 §. 26. etiam tunc, quando ad ipsum Principem pertinet, compensatio-
 nis objectum constituat, multò magis hoc procedat, si iste census ci-
 vitati municipali debeatur; quali planè singulari jure in hoc inclyto
 Ducatu Heydenhemium gaudere ab Excellent. Domino Præfide
 percepi.

S. XXIX.

Subjectum passivum nostræ tractationis est Respublica, it.
 Civitas municipalis, aut ave universitas, harumq; rector & administra-
 tor, dummodo aliquid publico nomine debeat. Neque enim Fiscus
 debitor publicas pensionationes cum eo, quod harum susceptor privatim
 debet, contribuere valet. Si verò hoc contra juris formam factum sit,
 fiscus suum debitorem, qui illicitè compensavit, ad solutionem nihil-
 ominus jure adigit, Peuz. ad *tit. Cod. de compens. n. 19. in fin.* ita qui-
 dem, ut, si illa sequatur, non contra Fiscum conditio indebiti; sed,
 rescissa jam facta compensatione, adversus susceptorè, ejusquæ hæ-
 redem, & ante & adhuc debita quantitas exactio competat. Qualis
 casus nominatim definitus existat in *L. 13. Cod. de compens. ibique Go-
 thofr. lit. b.* tamen si hanc legem cum Jac. Cujacio aliter explicet Brun-
 neman.

nemanus. Hoc certum, quod, cum in casu d. l. sive Cujacii sive Gothofredi explicationem sequaris, id, quod Fiscus solutum, non indebitum, sed debite solutum sit, conditio indebiti ad versus Fiscum recte ibi denegetur. Nam illa actio tunc demum competit, si is, qui exceptionem compensationis jure opponere potuit, hoc ipsum per errorem facere neglexerit. *L. 10. de compens. L. 30. de condit. indeb. L. 5. §. pen. de impens. in rem dotal. fit. Tulden. in Cod. de compens. n. 6. Bocer. cl. 4. D. §. 19. th. 38. lit. c. Richard. ad §. 30. l. §. de act. n. 27. B. Dn. Lauterbach. in tr. synopt. tit. de compens. §. 2. n. 13. Dissent quidem Zoes. ad tit. de compens. n. 4. §. seqq. & novissime Dn. Swendend. ad Eckold. eod. tit. §. 4. verb. reproba verit. p. 436. ubi non conditionem indebiti, sed illam actionem, quae solventi, si accipienti nihil vicissim deberet, daretur, competere defendunt. Sed ut obiter, quid hac in re sentiamus, indicemus, sane utraque sententia admittenda videtur. Prior quidem in casu si compensare potens, ex errore facti solverit. Cum enim compensatio sit modus obligationem ipso jure tollendi, adeoque ex debito faciat indebitum, recte utique dicitur, quod, si unus debitorum, quod non amplius debet, post concurrentiam mutui debiti, hanc forte ignorans, solvat, id ipsum, tanquam indebitum solutum, condicere valeat: Et, ut hoc liceat, sane plurimum interesse potest tunc, si solvitur naturaliter & civiliter; illud vero, quod ab accipiente vicissim debetur, tantum naturaliter debitum sit. Hoc enim cum non peti, bene in pensari possit, etiam cum mixto debito, per generalitatem *L. 6. de compens. quam contra Mart. de compens. Q. 12. erudite explicat Voerad. lit. §. 13. profecto is, qui solvit aliter juvari non potest, quam ut solutionem indebitum factam, mediante conditione, rescindat, & hoc facto, simul jus compensandi redintegretur. Tulden. loc. cit. Sed tamen haec omnia nullatenus impediunt, quod minus etiam posterior sententia, Zoesii scilicet & Swendendorferi defendi queat, praesertim cum negandum non sit, quod actio ei, qui suo creditori & simul debitori solvit, ratione illius, quod accipiens adhuc debet, in salvo maneat, per *L. 8. de compens. ibique Gothofr. lit. v.* Nam, si aliter diceremus, sequeretur, quod is, qui exceptionem compensationis, ex urgentibus rationibus, sciens prudens omiserit, cum & tali in casu conditionem indebiti cessare certum sit, plane nullam actionem haberet. Id vero plus quam iniquum esset, quia, uti jam supra dixi-**

diximus, ex omissione dictæ exceptionis, scienter licet facta, nulla donationis præsumptio regulariter capi potest ac debet. Plures enim incidere possunt causæ, ut quis illud, quod debet, actualiter solvere, quam compensatione uti malit. Mastert. de compens. Q. 2. n. 4. Mev. ad *J. L. part. 4. tit. 4. art. 9. n. 3.* Optimè Voet. ad *tit. x. de compens. §. 2. in med.* Dicimus itaque, quod, si compensare potens, ex errore facti, licet proprii, solvat, condictio indebiti cum debiti exactione concurrat, quanquam hæc aliquando, nimirum si sit bonæ fidei, utilior esse possit, cum condictio indebiti semper sit stricti juris. Consentit, quamvis ex alia, quam nos adduximus, ratione post hæc scripta visus cl. Titius, in *observat. ratiocin. ad Compend. Lauterb. tit. de compens.* Caterum, ut revertamur in viam, si queratur, an Successori in Reip. ratione ejus debiti, quod antecessor contraxit, compensatio obijci possit? Videndum est, an Successor ad debitum, cujus compensationem debitor publicus opponit, solvendum obligatus sit? de quo argumento cum Grotius *ll. 14. Excell. Dn. Pregizer, Patronus meus maximus, in diss. de oblig. success. in Rep. J. O. Tabor, de oblig. successor. in offic. Myler. ab Ehrenbach, in Nomolog. cap. 10. §. 14.* alique complures professa jam opera præclare scripserit, ad laudatos auctores B. L. remissis sufficiat.

§. XXIX.

Sunt tamen adhuc nonnulla, quæ ulteriorem inspectionem merentur. Ac primò quidem queritur, an Fisci cessionarii, quibus ille sua debita non compensabilia cessit, in horum exactione eadem cum fisco prerogativa gaudeat, & per consequens ejus, quod ipsi privatim debent, compensationem admittere non teneantur? Quamquam autem Solorzanus & Balmaseda, *locis supra citatis in §. 15.* hanc questionem, eo in casu, si Princeps collectas sibi à subditis præstandas alicui donaverit, aut in solutum cesserit, negativè decident: nobis tamen affirmativa inde verior videtur, quod cessionariis fisci, ut hic eò facilius pecuniam inveniatur, specialiter indulgum sit, ut etiam personalia neque causæ coherentia illius privilegia consequi debeant; arg. *L. ult. Cod. de privil. Fisc.* Ferdin. Arias de Mesa, *Var. Resol. lib. 1. cap. 20. n. 17. cum seqq. §. cap. 21. n. 16.* Frantzck, *l. Resol. 14. n. 16.* B. Dn. Lauterbach, in *tr. synopt. tit. de hered. vel act. vend. §. 2. n. 25.* Alph. de Olea, *de Cess. jur. §. act. tit. 6. Q. 3. n. 25. §. seqq. Conf. omn. Brunne de Cess. act. cap. 3. n. 3. & ad L. 3. §. ult. Cod. de privileg. Fisc.* Unde etiam

etiam in terminis, si Fiscus vel civitas debitum non compenfabile alicui, & quidem titulo donationis cedat, huic, tamen si lucrativo, cessionario compensationem opponi non posse, nisi omnia nos fallunt, ab inclyta Facult. Francofurt. decisum recitat laudatus Brunner. cent. 3. D. 88. n. ult. in verbis: *Aliud esse si ab initio &c.* Porro quod attinet provinciarum ac dynastiarum detentores, qui illas, v. gr. conductionis aut pignoris antichretici jure possident, nec hi, si à subditis pensationes publicas exgant, id, quod proprio nomine debent, compensare tenebuntur, ex eo, quòd ejusmodi Conductores, hisque valdè cognati Admodiatores, (Vid Tabor, de *admodiat. cap. 1. §. 3. & cap. 3. §. 5. & 6.* ubi optimè ex ipsa rerum experientia docet, quòd integri aliquando Comitatus, districtus, Nempter, Commenden, & *oywods* *Hassin* *Starosteyn* &c. admodiantur, vel Antichreticæ collectas & similes præstationes, ex persona & jure Principis locantis, admodiantis, vel in antichresin concedentis percipiant, Multò minus dicti possessores cogi possunt, ut id, quod Princeps vel dominus dynastix locatz, aut jure antichreseos concessit, suis subditis debet, in compensationem deducant. Cujus asserti ratio manifesta est ex eo, quòd illi, jure suo ex contractu quæsito utentes, videlicet fructus jurisdictionales percipiendo, sui debitoris creditoribus satisfacere nullatenùs teneantur, & per consequens nec compensatio locum habere possit, cum illa tantum inter mutuos creditores & debitores notoriè procedat. Unde etiam verius nobis videtur, quòd collectarum conductoribus exceptio compensationis ratione ejus, quod Princeps locator debet, objici nequeat, quicquid in contrariù disputet Lugo, de *usu. & Jur. P. 2. Disp. 36. sect. 5. per tot.* ubi cum aliis distinguere conatur, an Rex subditorum suorum, ad tributa solvenda obligatorum, debitor factus sit, posteaquam gæbella, conductori, jam jam absolutè debetur, an verò demùm post illud tempus. Priori in casu compensationem ad versus publicanum fieri non posse, contra Vasquium, concedit. n. 80. Aliud dicendum putat in casu posteriori ex ratione, quòd gæbella tunc nec ab ipso Principe justè exigatur, adeoq; conductoris conditio melior, quàm Principis, esse nequeat, cum Rex locet gæbellà cum conditione imbibita, prout loquitur Lugo, *ibid. n. 76.* Sed esto, quòd distinctio ab ipso allata, quæ sanè non profusè *ἐξ ἀνάγκης* est, rectè se habeat; illud tamen certù est quòd ratio, quã Lugo in casu posteriori assignat, pro vero supponat id, quod tale non est. Satis n. constat

stat ex præcedentibus, Principi etiam tunc deberi collectas, quando harū debitori ipse vicissim debet, sic ut omnis compensatio omnimodò cesset: Quibus convenienter dici non potest, quòd Rex tali in casu tributa à civibus injustè exigat. Si quis autè obtenderet, ea, quæ docet Lugo, non tam de compensatione, quàm de retentione accipienda esse, propter illa sub n. 81. obvia formalia: *Respectu publicani autem omnis cessat ratio. Non potest enim retineri ob injustitiam gabelle, cum fuerit justa hostie, quando solvi debuit, nec etiam ob compensationem, cum publicanus nihil tibi debeat, facile apparebit, quòd nec retentio collectarum in præjudicium conductoris fieri possit, quia adversus illum, qui nihil debet, nihil jure retinetur. Mev. l. 7. D. 289. n. 2. Nec quidquam porrò in contrarium facit, quòd collectarum conductores omne periculum in se suscipiant, & propterea proventus minoris conducant, quòd justissimè metuant, collectam à pluribus non iri solutum. Hanc enim rationem, quàm & suam facit Balmaceda, de Coll. Q. 119. n. 23. efficacem non esse, notat ipsemet Lugo, n. 73. Denique, antequam evolutionem subjecti finiamus, observandum est, sæpiùs contingere, ut una ejusdem Reip. statio adversus alteram compensatione uti velit, ubi in puncto juris nihil regulariter obstare arbitramur, quòd minùs illa locum obtineat, nisi forsitan ab una statione tale quid debeat, quod moræ omninò impatiens sit, & contra ratione ejus, quod altera vicissim debet, nullum prorsus in mora periculum sit.*

§ XXX.

Progredimur nunc ad compensationis nostræ objectum, quòd constituunt debita publica, dummodo ita sint comparata, ut in compensationem venire valeant. Ex quo facilè intelligitur, quòd debitum publicum, in patièdo ac facièdo consistens, ex. gr. præstatio operarum, aliorumque munerum personalium non possit exquiri cum eo, quòd vicissim Resp. in pecunia debet. Quemadmodum enim facti cum factò; arg. L. 31. n. de solut. L. 2. §. 7. de eo, quòd cert. loc. junct. L. 4. C. de compens. Mev. adj. L. lib. 4. tit. 4. ori. 9. n. 8. Medices, de comp. P. 1. Q. 42. per tot. C. P. 2. Q. 31. n. 35. Müller, ad Struv. tit. de comp. th. 22. lit. 3. ita etiam rei cum factò nulla est compensatio, quoniam hic debita diversissima concurrent. Idque adeò verum est, ut in talibus præstationibus ne quidem temporalis compensatio locum inveniat, eò quòd illz quàm celerrimè expediri debeant, & ut plurimum in casu publicæ necessitatis, cui aliter, quàm per actualem præstationem, satisfieri nequit. Accedit, quòd dicta compensatio fiat medi-

mediante retentione, quæ in factû incidere haut potest. Gravior est dubitatio de debito ex delicto, nimirû an illud, Fisco applicandû, cû eo, quod iste delinquenti vicissim debet, rectè compensetur, scil. contra ipsû fiscum? Nâ contra accusatorẽ fieri illud non posse, planû reddit, post Mæstert. Müll. ad Struv. l. c. b. 15. l. 6. §. n. 17. Generaliter autem, jure communi inspecto, distinguendum est, an pœna fisco debita sit pecuniaria, an verò corporis afflictiva? Priori in casu compensatio procedit, Struv. l. c. ib. 15. ibique Müller. Brunn. ad L. 1. Cod. de compens. in fin. id quod tamen aliquando fallit. Utriusque & regulæ & exceptionis exemplum jam supra habuimus. Illius in Præfecto vel distributore annonæ publicæ, qui, si hanc populo, vel etiam militibus injustè præbuerit, ea propter in pœnam pecuniariam condemnatus hanc rectè compensat. L. 17. 7. de compens. Hujus in curatore pecuniæ frumentariæ, qui si hanc ad privatos suos usus retineat, & ita crimen residui committat, ad restitutionem pecuniæ conventus, exceptione compensationis non gaudet. Vid. supr. §. 14. §. 2. §. 4. 7. de administr. rerum ad Civit. pertinent. Debet autem prædicta regula cum quadam declaratione & ampliacione accipi. Et quidem declaranda est in eo, quòd exceptio compensationis in causa criminali, propriè demùm post sententiam, hujus executioni; durante autem processu non nisi eventualiter opponi possit: Imò cautus sit accusatus, ne illud, nondùm condemnatus, improvidè faciat, cum compensationem allegans debitum suum fateri censeatur. Merenda, lib. 5. controv. c. 46. Christin. vol. 3. Dec. 49. Dn. Lauterbach, l. c. §. 26. in fin. Borellus, in compend. Dec. tit. 48. n. 60. Vide tamen Voet. ad tit. 7. de compensat. §. 3. Mev. P. 7. Dec. 128. Struv. ad tit. 7. de except. thes. 14. ibique Müller. in addit. Ratio prioris consistit in eo, quòd, ante sententiam non impugnatam, multa strictè sic dicta (vid. Jacob. Rigos de Mallosto, Goedd. & alii, ad L. 131. 7. de V. S.) non debeatur. L. 244. 7. d. tit. Undè infimû patet, compensationem multæ cum debito fiscali demùm ab eo tempore, quo sententia in rem judicatam transiit, vires suas exerere. arg. d. L. 244. Quamquam enim objici posset, quòd, si quis ob delictum, cui in legibus nulla certa pœna præstituta est: damnatus sit, statim atque sententia ex postfacto secuta sit, hæc ad tempus commissi delicti retrotrahatur, & per consequens ex illo tempore mutuum debitum & creditum inter Fiscum & Reum inductum censei debeat: attamen, cum multa, priusquam à judice deter-

determinetur, nomen debiti liquidi non mereatur; hujus verò cum illiquido nulla, ne quidem de jure naturali, compensatio datur; Teſmarus, ad Grot. III. 19. 16. Sanè illa retrotractio locum non obinebit, ad hunc puta effectum, ut id, quod fiscus vel civitas debet, jam à tempore perpetrati delicti, mediante compensatione, sublatum dici possit. Aliud sentiendum in illis pœnis pecuniariis, quas delinquens ipso jure incurrit, cum sententia, quæ accedit, non condemnationis, sed tantum declarationis gratia requiratur.

Porro **ampliamus** supra memoratam regulam, quòd scilicet exceptio compensationis multæ pecuniarie non solum ipsi Fisco tunc quoque, si illa ad usus publicos jam destinata sit, verum etiam Fisci cessionario, cui scilicet, iste multam cessit, recte objiciatur. Brunn. ad L. 26. 7. de jure Fisci. num. 5. & 6. it. in Decis. cent. 3. D. 88. Conf. supra §. 26. **Posteriori in casu**, quando se agit ad **pœnam corporis afflictivam**, hujus cum debito fiscali, quia est diversi generis, & pœnâ pecuniaria, quantacunque illa sit, semper gravior, per L. 10. §. fin. ibig. Dd. 7. de Pœnis. Excell. Dn. Præses, de Dispensat. super infam. per pœnâ aggravat. lib. 28. nulla datur compensatio, Dn. Præses, l. c. 6. 26. nisi Princeps consentiat, id quod, si potestatem pœnam remittendi habeat, facere quidem potest; non tamen facile faciet, cum ipsius Reip. interfit, ne delicta maneant impunita. De eo casu, quo aliquis in multam C. scutarorum condemnatus, ea comminatione, quòd, si intra octiduum eam non solverit, manus amputatione plecti debeat, an elapso octiduo condemnatus, id, quod fiscus vicissim sibi debet, cum pœna corporis afflictiva penfare valeat? Vid. Salycetus, ad L. 1. n. 2. Cod. de comp. Scharf. ibid. n. 4. ubi hanc questionem uterque affirmative decidit, licet alii stationi, quam quæ condemnato vicissim quid debet, illa multâ debeatur. Cujus decisionis hæc ratio affertur à Baldo, ad L. 1. Cod. d. t. quòd per ipsummet fiscum vel Remp. steterit, quò minus, intra terminum octidui, pœna pecuniaria à delinquente soluta sit, dum scilicet, ille huic non satisfecit. Add. omnino Sebast. Medices, de compens. P. 1. Q. 30. n. 6. ubi plures hanc in rem auctores accumulatur, Tyndarus, de compens. art. 5. n. 38.

§. XXXI.

Circa **Effectum** nihil singulare observare hæcenus licuit. Neque enim ambigendum est, quin & hic muræ debita, statim atque concurrunt, ipso jure tollantur, secundum ea, quæ de compensatione in genere contra plurimos dissentientes tradunt Tyndar. loc. c. art. 6. à n. 47. usq. ad n. 50. Dn. Schilt. in Prax. Ex. 28. §. 22. conf. supr. §. 5. & per consequens **curius usuratum**, quas scilicet, debitor fiscalis solvere tenebatur, sistatur: id quod etiam apud Romanos, specialiter constitutum fuisse refert Ulpianus, in L. 12. 7. de comp. junctâ L. preced. 11. vid. omn. Joh. Francisc. de Ponté, lib. 2. conf. 19. n. 4. & seqq. Dominic. Manfrilla, ad Hest. Capyc. Laro Dec. 25. n. 4. De compensationis quoad pœnæ, in casum sequentis solutionis interminatione, exclusionem efficacia videatur, præter supra laudatos, Aleciat. cons. 393. n. 2.

§. XXXII. Ad **Affinia** pertinent (1) **Retentio**, vid. supr. §. 24. ubi de retentione bonorum domanialium egimus. (2) **Reconventio**, si nimirum is, à quo fiscus, aliquid judicialiter petit, hunc reconveniat: id quod regulariter, extra casum publicæ necessitatis, fieri posse arbitramur. Quamquam enim causas fiscales de jure Romano singulare forum habeant, per l. 1. Cod. ubi caus. fiscal. & hodie ad ipsius Principis, vel hujus delegati cognitionem pertinere censentur:

Vi.

Videat. *Mev. part. 6. Dec. 143. num. 3.* hæc tamen sola ratio non ob stare videatur, quò minus reus conventus beneficio reconvencionis sive mutuae petitionis gaudeat, cum hæc, sua ratione, etiam contra actorem privilegatum locum obtineat. Cui accedit, quòd fideus in dubio Jure communi utatur, & in Principum quoque causis idem Ordo servandus sit, qui in causis privatorum. Vid. omnino Excell. Dn. Præf. *cons. 14. n. 133. & seqq.* Illud in. hic forte præsupponendum erit, ut eadem ratio, quæ reconveniendæ, debitor sit. Alia enim reconveniri vix poterit arg. *L. 1. Cod. de compens. (3.)* **Compensatio**, quam Pontificii vocant, **occulta**, de qua Balmaseda, *d. Q. 110.* ubi de collectarum compensatione occulta prolixè disquirat, eamque ab omnibus Moralisticis & Theologis approbari clamat. Intelligunt autem Pontificii per compensationem occultam talem actum, quò creditores suis debitoribus clam aliquid auferunt, illudque cum debito compensant ac retinent. Vid. P. Bauny, in *tract. Gall. Som. des pech. p. 213.* Eradus Bilius Casuum Conscientiæ in Academia Cadamensi Professor, de *L. & 1. cap. 5.* quod inscribitur de compensationibus occultis, quas & ipse ex communi Dd. sententia licitas esse ibidem scribit. Sed hoc pestilens & publicè noxium Pontificiorum assertum à nostratibus rectè damnatur, quoniam compensatio occulta, si dicto modo explicetur, revera est furtum arg. *L. 19. §. 5. π. de furt.* Nec obstat. *L. 55. π. eod.* Vid. Brunn. ad *L. 3. Cod. vi B. R.* Hinc etiam citati Baunii doctrina à Parisiensi & Lovanienti Facultate merito profligata fuit, teste B. Dn. Mauri, de *Princip. Jur. Publ. D. 1. coroll. 6.* Planè verò absit, ut hæc compensationibus occultis colorandis accommodemus ea, quæ tradit Grot. *II. 7. 2.* in cujus medio Vir summus pie moner, id, quod de expletione juris in superioribus dixerat, in statu civili locum non obtinere; nisi judicia continè cessent. Quanquam autem loca, quæ Grot. in annot. ad *d. cap. 2.* subjicit, compensationibus occultis favere videantur, tamen ea non approbat, sed saltem refert. Et quis nescit oblationem vasorum argenteorum Ægyptiorum ex alio capite, voluntatis scil. Divinæ, pro non licita habendam esse?

§. XXXIII. Ad contraria referri poterit prohibitio Superioris, de qua vid. supr. §. 11. Si v. Principis Officialis aut etiam judex in casu, quo debita publica compensationem admittunt, hanc subito deneger, pro re natâ, vel extrajudicialis, vel judicialis appellatio locum sortiri poterit: non obstante *L. 4. & L. 8. Cod. Quorum appell. non recep.* Porro si civitas quedam beneficium Rescripti moratorii impetraverit, hoc planè non impedire posse videatur, quò minus debitores, quos illa ad solutionem præstandam adigit, exceptionem compensationis rectè opponant, quia tale rescriptum tantummodo solutionem actualem ad tempus differt; jam v. admittit dicta exceptio non tam revera aliquid solvitur, quam potius non rectè exigitur; Resp. Jur. Holland. *P. 2. Vol. 1. cons. 63.* Voet. ad *tit. π. de compens. th. 9.* Vel, si majoris, aliud est, differri debiti exactionem, quod haud dubiè Beneficium moratorium operatur: aliud verò, civitati debitæ quantitatis solutionem urgenti opponere, murum ipsum debitum & creditum ipso jure extinctum esse, adeò, ut nec intra, nec post lapsum termini à Principe indulti, ulla ejus exactio civitati superfit. Anton. Faber, in *Cod. Sab. lib. 1. t. 9. D. 13.* ubi ad *L. 19. π. Rem rat. haber.* benè respondet. Nec obstant illa, quæ contra Hunn. in *Encycl. Jur. P. 2. t. 28. cap. 5.* disputat Dn. Lauterbach, de *benefic. Rescr. morat. th. ult.*

TANTUM!

SOLI DEO GLORIA.

94 A 7377

ULB Halle

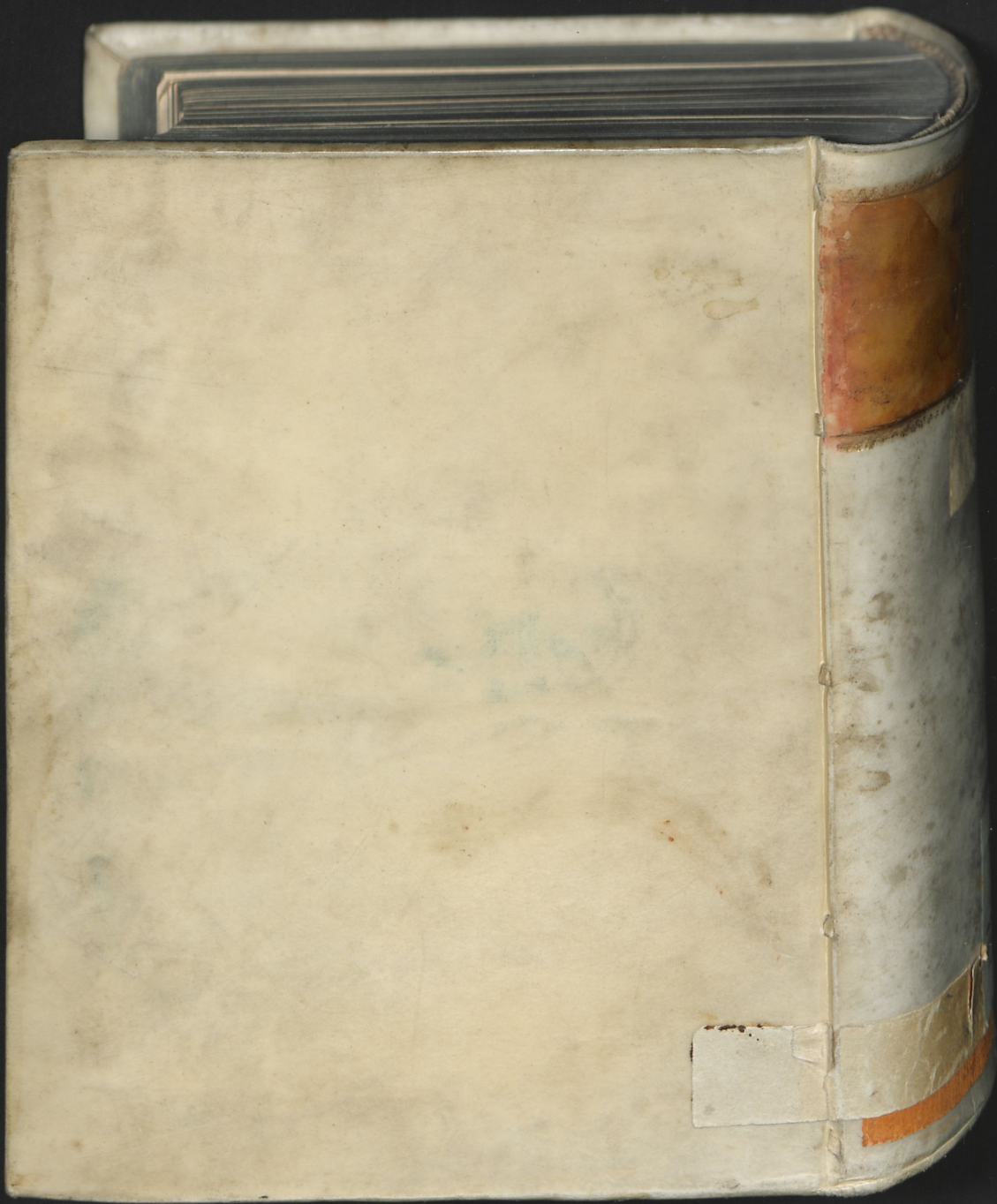
3

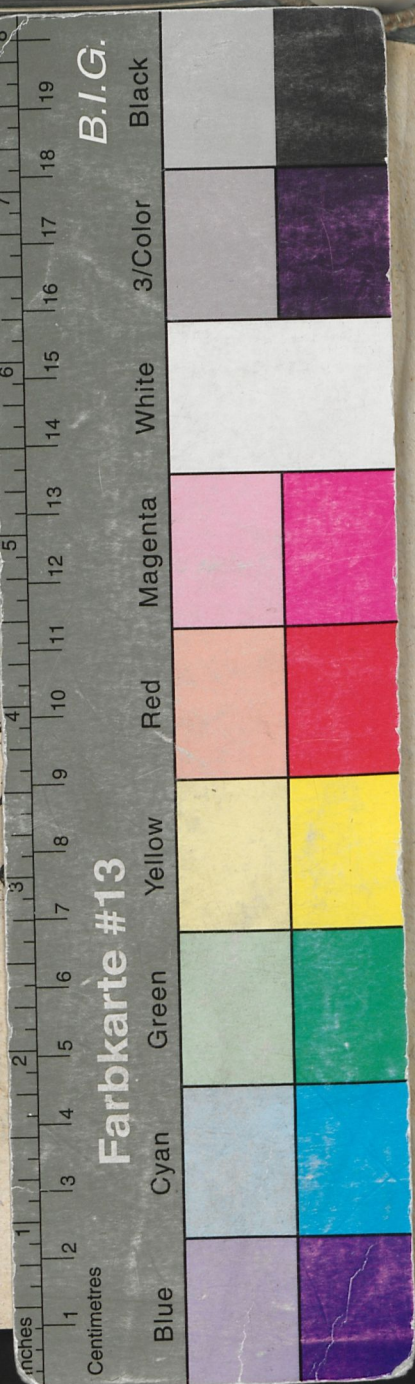
004 950 151

Vd 18
VD 77

22 23
Q. D. B. V.
DISQUISITIO JURIDICA

DE
COMPENSATIONE DEBITORUM
PUBLICORUM,

Von Abrechnung Staats- und Stadt-Schulden/

Quam,

PRÆSIDE

DN. FERDINANDO CHRISTOPHORO
HARPPRECHTO, Jurium Doctore & Professore Inclyto,

Patrono ac Praeceptore suo atatem devenerando,

die Decembr.

In Acroaterio Jctorum,

Publicè defendet

Georg. Adolph. Caroc.

TUBINGÆ,

Literis JOH. CONRADI EITELII,

Ao. MDCCIII.